

== Velja po pošti: ==
za celo leto naprej .. K 30—
za en mesec .. " 2-50
za Nemčijo celoletno .. " 34—
za ostalo inozemstvo .. " 40—
V Ljubljani na doma:
za celo leto naprej .. K 28—
za en mesec .. " 2-30
V upravljanju mesečno .. " 2—
== Sobotna izdaja: ==
za celo leto .. K 7—
za Nemčijo celoletno .. " 9—
za ostalo inozemstvo .. " 12—

SLOVENEK

== Inserati: ==
Enostolpna petstvarica (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
za enkrat .. po 30 v
za dva- in večkrat .. " 25 ..
pri večjih naročilih primeren popust po dogovoru.
== Poslano: ==
Enostolpna petstvarica po 60 v
Izhaja vsak dan izveniši nedelje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vzni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun pošne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 26.511, bosn.-hero. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Vabilo

na

sestaneke zaupnikov S. L. S.

dne 27. decembra t. l. ob 2. uri popoldne
v dvorani hotela Union v Ljubljani.

DNEVNI RED:

1. Nagovor začasnega načelnika.
2. Državni zbor.
3. Deklaracija.
4. Stališče stranke.
5. Volitev načelstva in vodstva.
6. Slučajnosti.

Pri vstopu se je izkazati s povabilom.

Za vodstvo S. L. S.:

A. Kalan l. r.

Razredni boj.

Bilo je ob zadnjih državnoborskih volitvah na Dunaju. Socialni demokrati so naskočili po dr. Luegerjevi smrti glavno in stolno mesto Dunaj. Udeležil sem se enega teh soc. demokratskih volilnih shodov. Dvorana, galerija »Zum grünen Toor« nabito polna. Glava pri glavi. Govoril je dr. Viktor Adler. Dobro pomnim še vsako njegovo besedo: » — Dr. Lueger je bil v resnici velik mož, veliko je napravil za blagor ljudstva. Toda enega ni razumel. V njegovi stranki je bilo prostora za vse sloje. Pri nas je pa drugače. Mi smo stranka delavstva in samo delavstva in bomo vodili neizprosni boj proti kmetu in obrtniku.« In vihar ploskovanja med množico je spremljal govornikove besede.

Glavna sila socialne demokracije, s katero je znala razburkati in razpaliti strasti mase, je bila proklamacija razrednega boja. Osnovili so čisto novo religijo, zasnovano na načelu laži-demokratizma, religijo, izigravanja sloja proti sloju, izigravanja delavca proti obrtniku in kmetu. Pojm pravčnosti v socialni družbi, kot ga naznanja krščanstvo, jim je tuj. In socialna demokracija je vedela, da more le z izrabljanjem teh instinktov v masi privesti stranko do uspeha. Tega političnega gesla o razrednem boju so se še v vsakem volilnem boju poslužile stranke enodnevke, ki so vzrastle in izginile čez noč. Še vsak

volilni boj nam je prinesel stranke delavcev, kmetov, obrtnikov, ki so demagoško izigravale stan proti stanu.

Te demagoške taktike se je poslužil dr. Šusteršič po poizkusu razbitja S. L. S., z ustanovitvijo Slovenske kmečke stranke in stranke za meščane, delavce in obrtnike. Ena naznanja, da hoče zastopati samo koristi kmetov, meščanov in obrtnikov, kmečka stranka pa javlja v svojem programu: »Kmetje nočejo biti pod političnim jerobstvom neizkušenih ljudi iz drugih stanov.

Vrste naroda se najlažje razbijejo z izigravanjem sloja proti sloju. Kdor pa misli, da bo pri nas s to obliko boja uspel, se temeljito moti. Naše ljudstvo je po večini kmečko, večina našega izobraženstva je izšla iz kmečkih domov. Vodimo boj proti oderuštvi in kapitalizmu, proti sistemu izrabljanja šibkejšega od strani močnejšega, glede stanov in razredov pa je naše geslo krščanska pravičnost, krščanska »Caritas«, ki je podlaga pravega demokratizma. To je načelo naše prenovljene S. L. S.

Mesto demokratizma nam prinašajo s kmečkimi in meščanskimi strankami po vzorcu soc. demokracije — diktaturo — en stan naj diktira drugemu. Izrabljanje enega dela po drugem, izključitev šibkejšega dela od skupnega sodelovanja, to je politika moči. Politika demokratizma pa je: Skrbeti neprestano, da pridejo o sklepanju in odločanju o vsaki važni stvari, kolikor mogoče vsi do besede. »Zato ne govorite o politiki moči, ampak skrbite za medsebojni sporazum med sloji in za skupno sporazumno sodelovanje vseh« — pravi profesor Viljem Foerster v svojem delu »Krščanstvo in razredni boj.«

Vojna nam je rodila brezmejno zla in gorja. Vzbudila in razpalila je speče strasti med narodi. Toda razpalila nam je tudi strasti med ljudskimi sloji. Vsi sloji trpijo v vojni, razen vojnih dobičkarjev in oderuhov, katerim je vojna molzna krava. In v tem velikem trpljenju je čisto razumljivo, da skuša vzrok trpljenja in gorja eden na drugega zvaliti, tako n. p. delavec, obrtnik in meščan na kmeta in obratno. Toda vsi sloji so več ali manj trpeli pri nas na Slovenskem v tej strašni vojni. Ne razrednega boja, miru hočemo, hočemo, da se neha strahovlada vojnih dobičkarjev in oderuhov in da se v miru doseže pravična socialna reforma človeške družbe.

Zavedamo se tega: Pred Bogom in v Bogu so vsi enaki. In Kristus ni govoril tega posameznim slojem, ampak ljudem. Pri-

nesel nam je blagovest krščanske ljubezni, predpogoja do bratstva, enakosti in svobode.

Viljem Foerster pravi: »Umevajte v Sinu vso veličino in resničnost Očeta. Tedaj bo izgubil mamon svojo moč med nami. In zreli boste, da živite za skupnost, ne pa za izrabljanje drug drugega. Kjer živi ta duh, tam vstane iz vsakega spora medsebojnih koristi sama od sebe višja življenska zapoved: povsod zmagaja krščanska ljubezen — Caritas nad egoizmom in edinstvo nad samovoljnostjo. V tem smislu je krščanstvo največja socialna ustvarjalna sila vseh časov.«

Naše zavedno slovensko ljudstvo bo zavrnilo vse demagoške spletke v obliki proglašanja razrednega boja, izigravanja sloja proti sloju. Zavrnilo bo razne kmečke in meščanske stranke, ki so ustanovljene v korist posameznikov. Oklenilo pa se bo z vso dušo prave demokracije, v resnici ljudske stranke, ki je prenovljena S. L. S. Ta zavrača vsak razredni boj ter stoji na načelu pravičnosti vseh slojev in hoče izvojevati našemu narodu lepšo bodočnost na katoliškem, narodnem in demokratičnem temelju.

Češki in jugoslovanski nevolelni pozdravi.

Dunaj, 20. decembra 1917.

Danes o priliki razstanka sta se češka in jugoslovanska delegacija bratsko poslovili ter obljubili ostati zvesti geslu: »Zvestoba za zvestobo.« Nagovora obeh voditeljev češke in jugoslovanske državnoborske delegacije sta nam porok, da bo l. 1918. našlo oba slovanska naroda v boju za obstanek in pravice trpečega naroda še tesneje sklenjena.

Predsedstvo Češkega Svaza, posl. Stanek, Klofač, Haberman, so se danes oglašili v lokalni Jugoslovanskega kluba, da pozdravijo Jugoslovane za novo leto. Predsednik posl. Stanek je nagovoril predsednika Jugoslovanskega kluba dr. Korošca sledeče:

Veleugledni gospod predsednik! Dragi brat! V imenu Češkega Svaza in po sklepu njegove parlamentarne komisije prihajamo, da bi Ti izrazili najpristranejšo zahvalo za podporo in za sodelovanje z nami.

Tvoja politična prevdarnost je naglo razumela, da nas ne vežejo samo vezi

skupnega pokoljenja in rodu, ki zahteva skupno postopanje obeh narodov, ki sta se do sedaj zama bojevala za pravice, ki se jima odrekajo.

Ako je imenoval slavni Monta Lambert Poljsko po njenem razkosanju narod žalosti, je govoril o njem, ker se je šele v daljni bodočnosti pripravljala državna tvorba, ki je narode ne samo tlačila, ampak jih trgala potom Litve.

Kakor Vi, tako smo bili tudi mi leta 1867. raztrgani na dva dela, da bi bilo lažje tlačiti celoto. Ako so drugi narodi trpeli vsled nadvlade in tiranije ene rase, so naši narodi morali skusiti železno pest nasilja dveh.

Ko je pa končno iz rdeče zarje krvi začelo vzhajati zlato solnce svobode, se je zgodilo vsled Tvojega truda in prizadevanja, da smo solidarno nastopili dne 30. majnika, in kakor mora ideja državne samostalnosti, izražena s to deklaracijo, ostati nespremenljiva vodnica naše politike, tako ostane tudi spomenik in simbol silnejši od jekla, simbol spoznanja, sodelovanja in pobratimstva našega ljudstva.

Danes že vidim, kako nastaja to razmerje najkristalnejša točka, h kateri streme tudi Ukrajinci, ki jih veže na nas skupna usoda, pritiški in cilj, in kakor je nepobitno, da osredotočena in energična volja ter vztrajnost v boju za dobro stvar ne more ostati brez uspeha, tako vemo tudi mi, da ne more niti pritisk niti nasilje zabraniti, da ne bi zmagalo to, kar je prava zaščita narodov: Pravica!

V boju za to sveto pravico hočemo stati v bodočnosti kakor en mož v solncu in v temi, v dobrih in zlih časih do končne zmage, ki nam prinese sadove boja za svobodo naših narodov.

Sporoči, prosim, dragi brat, bratskemu svojemu narodu pozdrav našega naroda in njegove iskrene čestitke k novemu letu, srečnejšemu ne samo za nas, nego tudi za vse človeštvo.

Predsednik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec je dogovoril:

Velespoštovani gospod predsednik! Mili brate! Iz srca pozdravljam misel Vašo, da o priliki razhoda povemo svojim rojakom, kako naš in Vaš narod navdajajo v tem boju čuvstva bratske zvestobe.

Leto 1917. je bilo češkemu in jugoslovanskemu narodu leto trpljenja, krvi in žalosti, a vendar nam ostane znamenito. V krvi smo uvideli i mi Jugoslovani, da nam brez svobode narodne države ni bodočnosti. Vaš in naš narod sta od nekdaj iz demokratske zavesti zahtevala, da se tu-

LISTEK.

Moj greh.

Kino Central, ki si je sedaj, kakor poročajo časopisi, zagotovil posest deželne gledališča v Ljubljani tja do 15. oktobra 1918., je postal slovenska kulturna sramota. Zelo se moramo bati, da gledališča tudi prihodnje sezone ne bo. Jaz sem skrivaj, da se je to zgodilo; pomagal sem ustanavljati Kino Central. Ljudje mi bodo ta greh morda odpustili, sam si ga bom lažje, če se ga javno izpovem.

Ko se je deželni odbor kranjski s Dramatičnim društvom sprl, je dal deželno gledališče zapreti. To je bilo bridko in me je le potrdilo v prepričanju, da ta korporacija nima pravega zmisla za naše kulturne potrebe. Deželno gledališče je edino slovensko gledališče in potemtakem bi bilo naši javnosti prav tako odveč dokazovati, da nam je potrebno, kakor je bilo brezuspešno, da sem to dokazoval tistim, ki so odločevali o njegovi usodi. Menil sem, da bi se zadeva morala drugače urediti in da je odlok, po katerem je železno zagrinjalo padlo, da nam oder za več let zakrije, sicer najenostavnejši in najcenejši, a tudi najslabši.

Tedaj me je že v prvi polovici l. 1914. g. Ivan Štefe opozoril, da bi se slovensko gledališče le še kako dalo rešiti; v ta namen da bi bilo treba govoriti z g. dežel-

nim glavarjem, ki bi morda ne nasprotoval. Ker so se stvari pozneje tako čudno zasukale, moram povedati, da nisem imel povoda in ga danes nimam, dvomiti o tedanjih resnih namelih g. Štefeta. Vse je pričalo, da mu je na slovenskem gledališču samem. Sestavil sem spomenico na g. deželnega glavarja, naprosil prijatelja Finžgarja, da jo je tudi on podpisal, in sem jo odposlal. G. deželni glavar je na najino željo povabil naju k sebi, in čeprav se mi je zdelo, da te zadeve ne presoja popolnoma tako, kakor gre, je bilo videti, da se slovensko gledališče jeseni leta 1914. vendarle odpre. Sredi med dogovori pa je prišel avstrijski ultimati Srbiji in pri zadnjem obisku mi je deželni glavar rekel: »Kaj bomo sedaj govorili o gledališču, ko se že jutri morda začne vojska!« Ta beseda se mi je zdelala popolnoma upravičena. Vojska je res prišla, a tedaj smo še upali, da bo končana, »preden se listje obleti«; tako je gledališče tisto leto ostalo prazno.

Medtem je g. Štefe začel misliti na to, da bi se nabiral sklad za prihodnje gledališko sezono. Deželni odbor v tistih starih, lepih časih še ni imel mnogo denarja, in ker njega večina ni mogla razumeti, da bi utegnila biti korist njenih agrarnih volilcev v kakšni zvezi z gledališčem v Ljubljani, ji je bila gledališka postojanka v deželnem proračunu vedno malo neprijetna. Prav tako je bila ta postojanka v mestnem proračunu neprijetna ljubljanskemu občinskemu svetu. Misel na kinematograf torej nikakor ni bila tako

napačna, kakor se sedaj dozdeva. Njega znatni dobički naj bi šli v gledališki sklad, s čimer bi bodočnost gledališča bila varovana, ker bi ne bila več odvisna od dobre ali slabe volje raznih političnih korporacij. Meni so hodili po glavi še drugi razlogi: Zakaj bi se ta »ameriška iznajdba«, kakor je Pregelj zaničljivo imenoval, ne dala tako obrniti, da bi vsaj škode ne bilo? In na koncu koncev: ali bi se taka reč ne dala porabiti v ... no, kulturne svrhe? Kino bi fundiral gledališče bolje, nego ga moreta deželni odbor in mesto; potem bi se ravnatelj lahko otresel vseh ozirnov od svojega lahkomišelnega občinstva in bi nam sestavil čudovit repertoar. Te in podobne reči so se mi motale po glavi. Sedaj imam le to tolažbo, da je tudi Krek enako sanjal z menoj; tudi on je pomagal, siromak, da je Krščansko socialna zveza prosila koncesije. Koncesijo so dali in 1. maja 1915 je Kino Central vrgel svoje prve žive slike na platno.

Do tega dne sega zgodovina mojih lahkomišelnosti in grehov. Potem se začne zgodovina mojih razočaranj in pokore. Dobrih filmov ni bilo dobiti; pokazalo se je, da jih izdeluje industrija, ki spekulira z neumnostjo revnih duš in z blodnimi nagoni človeških src. Izbirali smo med slabim najmanj slabo. Toda občinstvu je bilo to vse preotročje, ni hotelo k predstavam in kino je bil — pasiven! Čez mesec dni me je dobra sreča rešila sodelovanja pri tem podjetju. Ko sem se vrnil v Ljubljano, se je občinstvo premislilo, ali kaj, kino je bil v cvetju in jaz sem silil, naj

se pripravi prihodnja gledališka sezona. G. Štefe je trdil, da je nemogoča. Pisal sem Boršniku in on, ki mora vedeti, mi je odgovoril, da je mogoča. Povedal sem to g. Štefetu, ki je hitel obljubovati »sejo«; potem jo je odlagal od jutri na pojutrišnjem do današnjega dne. Nemško gledališče v Ljubljani je medtem igralo in igralo, v slovenskem je kinematograf sem in tja za spremembo zamenjal nemški koncert. Vse to mi je bilo nerazumljivo, dokler nisem sinoči bral v časopisih, da si je g. Štefe skrivaj izposloval lastno koncesijo in da je gledališče dobil od dežele v — najem. Tedaj sem vse razumel in ne čudil bi se več, če bi bral, da se je deželno mesto za nakup živine preselilo v deželni muzej.

Za naše narodno življenje je ta dogodek pravzaprav malo pomemben. Slovenske kulturne sile se zadnje čase živo presnavljajo in deželni odbor naj sklepa pogodbe s komer hoče in kakor hoče, slovensko gledališče bo danes ali jutri vendar oživelo. Le nekaj je na vsem, kar nam vzbuja v srcu globoko in bridko nesoglasje. Kulturni zgodovinar bo moral pisati, da ljudje, ki so se dali voliti s katoliškimi oklici, svoje kulturne dolžnosti niso storili, da so celo staro kulturno dediščino lahkomišelnostjo zapravili; rekel bo, da je njih gospodarstvo jemalo sodobnikom vero v kulturno moč krščanstva; in če ne bo preveč suhoparen, bo še pristavil: Na programe in oklice ni veliko dati, dejanje velja!

Izidor Cankar.

di za nju provede ideja-rešiteljica bednega človeštva — samoodločba narodov. Mi in Vi nočemo nič drugega, nego da je naš narod gospodar v lastni hiši.

Simpatije bratskega češkega naroda za naš narod so nam bile od nekdaj mile, a danes so nam vredne toliko več, ko se zgrinjajo vrste naših sovražnikov. V nevarnosti spoznamo prijatelja. Geslo »zvestoba za zvestobo« ostane nam sveto. Pri tem se ne brigamo za grožnje z leve in desne: naš narod nas je poslal, le njemu odgovorjamo pred zgodovino, ki bi nas obsodila brez usmiljenja, ako nismo brez strahu in obzira storili svoje dolžnosti.

Češki in jugoslovanski narod sta že videla strašne viharje, a sta vse prebila. Danes stojita složno kakor močna skala, ki se je ne dá več razbiti.

Sporočili mili brate, pozdrav trpečih Jugoslovanov staroslavemu narodu češkemu: ne pozabite nikdar, da tam doli na jugu raztrgan po najzlobnejših razkosanijih živi narod, ki zasluži srečnejšo bodočnost.

Leto 1918. nas bo videlo še tesnejše strnjene v boju za svobodo. Dal Bog, da nam njena zarja kmalu zasije!

Iz državnega zbora.

Dunaj, 20. dec. 1917.

Konflikt med poslansko in gosposko zbornico zaradi vojnega davka. — Demisija finančnega ministra. — Ministrska kriza.

Sinoči je zboroval skupni državno-zbornski odbor, obstoječ iz članov poslanske in gosposke zbornice, da se zedini o davku na vojni dobiček. Sklenil je nekak posredovalni predlog, ki je zanj glasovalo 17 članov, proti pa 12. Dotični predlog je bil danes na dnevnem redu. Zbornica je pa danes s 130 proti 122 glasovom v poimenskem glasovanju izjavila, da se ne spušta v nobene kompromise, marveč da vstraja pri svojem sklepu. Za to so glasovali Jugoslovani, Čehi, nemški socialisti, Italijani in del Nemcev.

To je važno, ker se poslanska zbornica noče ukloniti gosposki, katera želi, da bi največji kapitalisti in vojni dobičkarji ne bili toliko obdavčeni, kakor to zahtevajo ljudski poslanci. Gosposka zbornica je že nekakraj vrnila dotični sklep poslanske zbornice in skuša rešiti kapitalistom v krvi zaslužene milijone. Veseliti mora vsakogar dejstvo, da se je našla v poslanski zbornici neodjenljiva večina, obstoječa po večini iz opozicije, ki je pripravljena brezobzirno varovati koristi ljudstva proti velekapitalističnim družbam.

Po glasovanju o davku na vojni dobiček je min. predsednik Seidler ves razburjen zapustil zbornico. Poslanci opozicije so se mu smejali. Eden Jugoslovanov mu je zaklical: »To je maščevanje za pliberškega notarja!« — V kuloarjih so se nemški poslanci zaradi glasovanja med seboj glasno kregali. Eden izmed njih, očitno kak vsenemški vojni dobičkar, je rjval, da mora »ta hlev narazen«.

Zaradi današnjega glasovanja o vojnem davku je demisioniral fin. minister Wimmer. Sedaj zvečer se vrši ministrski svet, ki sklepa, ali naj se demisija sprejme ali pa se bo kabinet izjavil solidarno z Wimmerjem. V tem slučaju bo odstopil ves kabinet.

Interpelacije naših poslancev.

Deželno mesto za dobavo klavne živine na Kranjskem.

Posl. Jarc in tov. so interpelirali Nj. ekscelenco ministra za kmetijstvo: Iz čistejšega dobička deželnega mesta za dobavo klavne živine se je dovolilo deželnemu odboru kranjskemu nakupiti veliko število švicarskih krav, baje 168, ki so stale skupaj vsled nizke vrednosti našega denarja nad pol milijona kron. Ta nakup se je izvršil tako preneglano, da ni bilo za to prvovrstno živino, ki je došla na Kranjsko, niti hlevov pripravljenih. Tudi je došla živina ob času, ko je bilo že znano, da bomo trpeli veliko pomanjkanje krme. V resnici ni bilo mogoče krme na Kranjskem drugače spraviti vkup kakor s prisilno rekvizicijo. Vsled pomanjkljive oskrbe so zbolele krave za kumažno boleznijo in ker ni bilo zadostne krme — stradale so popolnoma po več dni — jih je poginilo doslej 24. Stokovnjaki so svetovali, da se naj razdele krave med kmete, da se na ta način ohranijo, a merodajni faktor tega ne pripusti. Te razmere so nevzdržne. Zato vprašamo podpisani:

Ali so znane Vaši ekscelenci navedene razmere?

Ali hoče Vaša ekscelenca odrediti, da se krave v Medvodah takoj razdele med kmete?

Rekvizicije krompirja na Kranjskem.

Interpelacija poslancev Jarca, dr. Lovra Pogačnika, Gostinčarja, Hladnika, viteza pl. Pogačnika, Demšarja, dr. Ravničarja in tovarišev na ministra za prehrano:

Dasiravno je bila dežela Kranjska, kakor se je v razpravah v državnem zboru in v interpelacijah že večkrat dokazovalo, vsled rekvizicij krompirja za armado in civilno prebivalstvo že dovolj močno prizadeta ter so se razen tega vsled zbiranja čet na Kranjskem pred ofenzivo proti Italiji zaloge krompirja zelo zmanjšale, je deželna vlada odredila novo ostro rekvizicijo. Kontingenti, ki jih zahtevajo posamezna okrajna glavarstva, so se določili enostavno na podlagi cenitev in ne na podlagi individualnega popisa, kar ste, Vaša ekscelenca, ponovno zagotovili. Posamezni okrajni glavarji (na primer okrajni glavar Eckel v Litiji), postopajo tako, da enostavno zahtevajo, da mora vsak pridelovalec oddati 20 odstotkov določene množine, brez ozira na to, ali potem ostane njemu samemu, kolikor potrebuje za lastno potrebo in seme ali ne. Županom groze, da jih odstavijo, ako ne pošljejo predpisane kontingenta.

Razen tega se izvršuje rekvizicija v mrzlem času, kar bo imelo spričo sedanjih prevoznih težav nedvomno za posledico, da bodo večje množine krompirja zmrznile.

Kranjska ima sploh pravico na povrnitev 300 vagonov krompirja, katerega je bila dala izjemoma proti kasnejši povrnitvi soški armadi.

Podpisani torej vprašajo:

Ali hoče Vaša ekscelenca odrediti, da se rekvizicije krompirja na Kranjskem takoj ustavijo in da se povrne 300 vagonov krompirja za nepridelovalce?

34 vagonov krompirja zmrznilo.

Posl. Jarc in tovariši so interpelirali ministra za prehrano:

V času od 26. novembra do 10. decembra t. l. je stalo na progi Brezovica-Vrhnika 28 vagonov krompirja, ki je bil namenjen za prehrano Primorja, a je na železnici, ker ga niso spravili naprej, zmrznil, tako da za človeško hrano ni več poraben. Dalje je menda tudi na jeseniškem kolodvoru zmrznilo 6 vagonov krompirja.

To se je zgodilo v času, ko se na Kranjskem rekvirira krompir z drakonično strogostjo.

Podpisani vprašajo tedaj:

Ali je Vaši ekscelenci gori navedeno znano, in kaj hoče Vaša ekscelenca ukreiniti, da se taki slučajji več ne pripete?

Neznosne prometne razmere na južni železnici.

Poslanci dr. Korošec, dr. Benkovič, dr. Ravničar, dr. Rybář in tovariši so vložili na železniškega ministra naslednjo interpelacijo:

Prometne razmere na progi južne železnice so se razvile naravnost v prometni škandal; razmere so postale nezdružljive, potrpežljivost prebivalstva je izčrpana. Opozarjamo le na najhujše nepravilnosti, kakor so te-le: 1. Da se nenadoma, nenapovedano ustavijo osebni vlaki ter morajo potniki sredi vožnje izstopiti in po cele dneve čakati na dovoljenje, da smejo potovati dalje; 2. premajhno število vozečih vlakov, posebno osebnih in brzovlakov; 3. vsled tega so vagoni prenapolnjeni in na stotine potnikov, ki imajo plačane vozne listke, ostane na mestu; 4. da se za kratke proge ne izdajajo vozni listki in se ob tem postopa z največjo samovoljnostjo; 5. strahovitost stanje vozečega materiala, posebno osebnih vagonov; 6. nezakurjeni osebni vozovi; 7. naval pri maloštevilnih blagajnah itd.

V Avstriji in morda v srednji Evropi ni proge, ki bi se tako zanemarjala, kakor proga Dunaj — Trst; vse pritožbe so zaman, uprava južne železnice se postavlja na stališče, da so potniki zaradi ne tukaj in ne obratno. Gotovo je vojaška uprava skrivna na teh razmerah, kajti na nobeni progi se preko potreb prebivalstva ne prehaja na dnevni red s toliko ravno dušnostjo, kakor na progah južne železnice. Ob vsem upoštevanju armadnih potreb, bi se dalo vendar v mnogih točkah ustreči prebivalstvu, če bi se našla v to potrebna volja.

Posebno mučno je premajhno število vlakov za osebni promet, iz česar nastajajo druge nepravilnosti. Vsaj po dva para brzovlakov in po tri pare osebnih vlakov bi moralo direktno voziti na progi Dunaj—Trst, pri čemer bi morali ostati v prometu tudi krajevni vlaki za krajše proge; ravnotako bi se moralo na stranskih črtah kakor Pragersko — Čakavec, Zidani most — Zagreb, Maribor — Tirolsko, št. Peter — Reka uvesti vsaj še po en par osebnih vlakov, da bi se potrebam prebivalstva vsaj nekoliko ustreglo. Na progi Zagreb — Zidani most vodi sedaj celo samo po en vlak v vsaki smeri, kar učinkuje na prebivalstvo kakor zasmeh. Izboljšanje prometnih ovir na Hrvatsko tudi še sedaj ovira Ogrska; zdi se, da se naše železniške uprave pred ogrskim narekanjem enostavno uklanjajo, namesto da bi nastopile s povračanjem. Uspeh ofenzive proti Italiji, posebno otvoritev dovažalne črte Pontafel in otvoritev bohinjske železnice, ki se v kratkem izvrši, bo pač dovolil, da se juž-

na železnica v dovažalni službi razbremeni in se nujno zahtevane prometne izboljšave takoj uresniči. Južna železnica je dovolj dolgo nosila glavno breme, sedaj naj pretežni del dovoza prevzame državna železnica, da se že more končno enkrat jemati ozir tudi na pozabljene »civiliste ob južni železnici«.

Vprašamo:

Ali je c. kr. vlada pripravljena v sporazumu z vojaško upravo (centralno transportno vodstvo) delati na to, da končno prenehajo grajana prometne nepravilnosti na progah južne železnice in posebno da se uvedejo novi vlaki za osebni promet?

Sodniška imenovanja na Primorskem.

Interpelacija poslancev dr. Rybářa in tov. na justičnega ministra:

Že tekom poletnega zasedanja so stavili podpisani na Vašo ekscelenco interpelacijo, zakaj se sodniška mesta v Primorju ne zasedejo. V tej interpelaciji smo naglašali veliko materialno škodo, ki jo trpi avskultanti vsled odlaganja z imenovanji. Pritožba se je obračala posebno proti temu, da naj bi se po nameri justične uprave zasedla mesta IX. činovnega razreda šele potem, ko bodo zasedena vsa višja mesta. Nato so bila meseca oktobra razpisana sicer tudi mesta IX. činovnega razreda, toda imenovanja se še do danes niso izvršila. Razlog za to zavlačevanje in odlaganje se pač ne more najti, in to tem manj, ker so sedaj tudi prej zasedeni okrajni na Primorskem zopet v avstrijskih rokah. Najglobejše se mora obžalovati, da so ravno najrevnejši med sodnimi uradniki tako zelo oškodovani. Posebno je treba še poudariti, da je za sodne uradnike časovno napredovanje pred dosego IX. činovnega razreda sploh nemogoče.

Podpisani si torej dovoljujejo vprašanje:

Ali hoče Vaša ekscelenca sodniška imenovanja uradnikov IX. činovnega razreda na Primorskem nemudoma izvršiti?

Predrznost ptujskega okrajnega zastopstva.

Poslanci dr. Korošec in tovariši so interpelirali ministrskega predsednika in justičnega ministra v naslednji stvari:

Ptujsko okrajno zastopstvo je nedavno poslalo vsem županom v okraju vabilo naslednje vsebine:

»Po nalogu si dovoljujem gospoda župana najvljudneje povabiti na važen pogovor, ki se vrši v nedeljo, dne 9. decembra t. l., ob pol 10. uri dopoldne v veliki dvorani ptujskega magistrata. Gospod župan naj blagovolji prinesiti s seboj občinsko uradno štampiljo (občinski pečat).«

Vsi župani so bili mnenja, da gre za kako stvar okrajnega zastopstva ter so vsled tega sledili povabilu. A prišlo je drugače. Po okrajnem zastopstvu povabljeni župani so izkoristili za političen shod Slovincem sovražnega urednika tednika »Štajerca«, na katerem so udrihali po deklaraciji Jugoslovanskega kluba z dne 30. maja 1917. Po shodu so predložili županom v podpis protest proti navedeni deklaraciji, katerega je veliko županov iz strahu, da bi jim znani načelnik občinskega zastopstva Jožef Ornič, ki je v tej vojski znan kot nevaren denunciant, ne škodil gmotno ali moralno, tudi podpisal.

Podpisani zato vprašajo:

Ali so Vaši ekscelenci te zvijčne in nepoštenne spletke proti deklaraciji Jugoslovanskega kluba znane?

Ali je Njegova ekscelenca gospod justični minister pripravljen odrediti, da se proti krivcem pri okrajnem zastopstvu v Ptuju uvede kazenskosodno zasledovanje zaradi izsiljevanja?

Razmere v vojaškem taboru v Lebringu.

Poslanec Fon in tovariši so vložili na domobranskega ministra naslednjo interpelacijo:

V vojaškem taboru v Lebringu (Gradec) je koncem novembra t. l. izbruhnil pegavi legar. Celokupno moštvo (nad 12 tisoč mož) 1. bos.-herc. polka št. 2, 2. stražnega bataljona, 3. bataljona za pomožno službo in 4. približno 1800 ruskih vojnih ujetnikov je bilo do 15. decembra t. l. v kontumaciji. Tabora ne smejo zapustiti; v noči od 6. na 7. december so enemu Bošnjaku odmrznili obe nogi; stanovalci tabora leže ob temperaturi pod ničlo v barakah na deskah; veter piha skozi široke odprtine v oknih; slamnjač za ležišča ne morejo razdeliti, ker vojaška uprava ne pošlje slame; obleka je tako raztrgana, da hodi mnogo ujetnikov v samih spodnjih hlačah; namesto čevljev nosijo na nogah cunje; za odeje imajo tanke plachte; perilo morajo nositi po več mesecev neoprano, ker dobe samo eno garnituro; uši imajo po vseh barakah; taborski stanovalci se že več mesecev ne morejo kopati, ker ni premoga za kopalnico; seveda se tudi barake ne morejo kuriti, čeprav znaša temperatura 7 stopinj pod ničlo; pred vhodom v tabor stoji trije močni stogi slame, toda slame nočejo porabiti za ležišča, marveč puste ljudi dalje prezebati; vsak hip se zaradi tvnhusa abdomi-

nalis ali pegavega tifusa ali griže kontumacira ta ali druga baraka; začetkom decembra je umrl na pegavem legarju bosenski vojak iz Tuzle; razkuženje tabora se je sicer odredilo, a zaradi pomanjkanja kuriva in drugih sredstev je ostalo zgolj na papirju.

51 mož (Bošnjakov) je bilo odrejenih za različno službo, n. pr. za strežbo bolnikom, kjer mora strežnik na vsak način znati jezik moštva. S poveljem bataljonskega poveljstva b. h. II. b. IV. se je po nalogu vojaškega poveljstva odredilo, da se mora teh 51 Bošnjakov odstraniti in nadomestiti z ravno tolikimi Nemci. Bošnjake so premestili k nadomestnemu kadru oziroma odredili za drugo službo. Vsled tega so taborščniki, ki so skoraj sami Jugoslovani, razburjeni, ker se z devetindeseterimi Nemci nikakor ne morejo razumeti.

Kakor smo že na drugem mestu opozorili, so aprovizacijske razmere v taboru skrajno slabe. Sedaj bodo nanovo prebrane Bošnjake, o katerih je skoraj popolnoma gotovo, da bodo morali biti potom superarbitracije odpuščeni, spravili v tabor Lebring, kjer bodo morali ostati približno 4 mesece, preden bo superarbitracijsko postopanje končno pokazalo, da so za vsako službo nesposobni Ti bolni in telesno slabi ljudje morajo v taboru prenašati vso težo opisanih razmer, s čimer se njihovo zdravje večkrat docela in trajno izpodkoplje.

Zato vprašamo:

1. Ali hoče Vaša ekscelenca nezdržljive razmere v vojaškem taboru v Lebringu nemudoma dati preiskati in ukreiniti potrebno, da se odpravijo?

2. Ali hoče Vaša ekscelenca v sporazumu z gospodom c. in kr. vojnim ministrom poslati v vojaški tabor v Lebring komisijo s primernimi pooblastili z nalogom, da na licu mesta najnatanejšje zasliši o predmetu kolikor mogoče veliko moštva ter preskrbi posebno tudi mnenje tam nameščenih zdravnikov?

Vpoklic oproščenih rezervistov.

Poslanci dr. Benkovič in tovariši so interpelirali domobranskega ministra:

Dogajajo se slučajji, da okrajna glavarstva vojaškim osebam, ki so uvrščene v rezervo, ne dovolijo čakalnih rokov ali pa tudi poveljstva takih dovoljenj ne upoštevajo in oproščence kratkoma vpokličejo. Sklicujejo se na to, da se smejo čakalna dovoljenja izdajati baje samo črnovojniškim osebam. To gotovo nasprotuje intencijam visokega ministrstva in utegne oproščence oškodovati, ker morejo taki vpoklici imeti za posledico samo to, da mora oproščenec oziroma vpoklicanec služiti do rešitve svoje prošnje za oproščenje.

Take pritožbe prihajajo od več strani; da pa navedem fakt, opozarjam na oprostilni slučaj Ivana Urek, posestnika v Globokem št. 12, polit. okraj Brežice, roj. 1887, nadom. rezervista 87. pp., nadom. bataljon v Celju, z izvidom C, posestnik 80 oralov zemlje, ki je glasom naredbe domobranskega ministrstva z dne 20. okt. 1917, št. 183.190 do konca t. l. splošno oproščen in je vložil novo prošnjo za nadaljšanje oproščenja do nedoločenega časa, ki ima čakalno dovoljenje, pa bo moral 1. januarja 1918 odriniti v vojake.

Vprašamo:

Ali je Vaša ekscelenca pripravljena, dati političnim oblastem navodilo, da morajo izdajati čakalna dovoljenja tudi vojaškim osebam rezervnega staleža, vojaškim poveljstvom pa ukazati, da vojaških oseb v rezervi, ki imajo čakalno dovoljenje, ne vpoklicujejo?

Izmenjava vojnih ujetnikov v kmetijskih obratih na Štajerskem.

Poslanci dr. Benkovič in tovariši so vložili na domobranskega ministra naslednjo interpelacijo:

Kakor se sliši, nameravajo ruske vojne ujetnike umakniti iz cele Štajerske in jih nadomestiti z italijanskimi vojnimi ujetniki. To bi novzročilo posebno slovenskemu prebivalstvu, ki posebuje vojne ujetnike, posebno pa vinogradnikom veliko škodo. Pogosto menjavanje vojnih ujetnikov že samo ob sebi ni koristno za nadaljevanje obrate, posebno v vinogradništvu, kjer zahteva delo gotove ročnosti in poznavanja stroke. Ruski vojni ujetniki so se v teh opravilih že izvežbali, a sedaj naj bodo odpoklicani, kar bo povzročilo velike nepravilnosti, ker bo treba večino italijanskih vojnih ujetnikov dela še-le učiti.

Tu pa pride še nekaj v poštev: sporazumovalno sredstvo — jezik. Z italijanskimi vojnimi ujetniki se naše slovensko prebivalstvo ne bo moglo sporazumeti, dočim je bilo to z Rusi po kratkem času brez težave mogoče.

Vprašamo:

Ali je Vaša ekscelenca pripravljena poskrbeti, da se vsaj v jezikovno mešanich krajih Štajerske ruski ujetniki puste in ne nadomeste z italijanskimi?

Proti ponemčevanju c. kr. rudniške ljudske šole v Idriji.

Poslanec Gostinčar je danes vložil sledečo interpelacijo na ministra za javna dela zaradi nemškega pouka na c. kr. rudniški ljudski šoli v Idriji.

Ali je Vaša ekscelenca v vednosti o zgoraj opisani odredbi o jezikovnem pouku na c. kr. rudniški šoli v Idriji?

Ali je Vaša ekscelenca voljan nezakonito uveden pouk v nemščini že v I. razredu ljudske šole sistirati in upostaviti zopet zakonski red na tej šoli?

Poslanec Gostinčar je interpeliral zaradi oficijantke pri c. kr. policijski direkciji v Ljubljani na gospoda notranjega ministra.

Poslanec Hladnik je interpeliral ministra za prehrano radi tretje stroge rekvizicije krompirja v krškem okraju.

Poslanec dr. Lovro Pogačnik je vložil interpelacijo na notranjega ministra radi nemškega reševanja slovenskih vlog od strani c. kr. okrajnega glavarstva v Postojni.

Volilna preosnova v ogrskem državnem zboru.

Budimpešta, 20. dec. (K. u.) V današnji seji poslaniške zbornice je predložil minister volilne preosnove dr. Vaszonyi zakonski načrt o volilni preosnovi. Ponovni napadi opozicije, češ, da vladi ni na njenem zagotovilu, da stoji in pade z volilno pravico, so s tem najbolj ovrženi. Vlada, ki posluša šele nekaj mescev, je s to predlogo dokazala, da volilne preosnove ne razglašajo le kot načelo, marveč da jo hoče tudi izvesti. Najvažnejša določila so: volilce je tisti ogrski državljani, ki je dopolnil 24. leto in ki zna čitati in pisati, dalje vsak lastnik hrabrostne svetinje ali Karlovega križca, ne glede na starost, dalje vsak, kdor plačuje vsaj 10 kron davka, kdor je izpolnil svojo aktivno vojaško dolžnost ali če je med vojsko, dasi v odmorih, vsaj 2 leti aktivno služil pri vojakih in če je glede na službeno dobo dosegel podčastniški čin, kdor izvaja temeljem kake obrtne licence kako obrt, ali če je v kakem obrtnem ali poljedelskem obratu trajno nameščen; končno vsi volilci, ki so bili sprejeti v volilni register leta 1914, dokler obstaja pravni razlog njih vpisa. Volilno pravico imajo dalje vse ženske, ki so dopolnile 24. leto svoje starosti, če so ogrske državljanke in če znajo brati in pisati in so absolvirale 4 razrede meščanske ali podobne šole; dalje vse tiste ženske, katerih mož je padel med vojsko ali je umrl vsled vojnih naporov ali ran, ki jih je dobil vsled vojske; dalje vse ženske, ki so nad 20 let članice kakega znanstvenega, literarnega ali umetniškega društva. Pogoji pasivne volilne pravice se dosežejo enako ženskam in moškim. Izvoljen je lahko vsak, kdor ima ob času volitev volilno pravico in če ni izključen: kakor kuratela itd., ako je izpolnil 24. leto in če zna mažarsko govoriti in pisati. V utemeljevanju se navaja, da volilna postava iz l. 1913 posebno vsled po vojski izpremenjenih razmerah in z ozirom na bodoče velike naloge ne odgovarja več zahtevam časa. Vsled Najvišjega lastnoročnega pisma z dne 28. aprila 1917 takratnemu ministrskemu predsedniku grofu Tiszu so vse stranke pripoznale, da je volilna preosnova potrebna. Predloga ne uvaja čiste, splošne volilne pravice, a se naslanja na temelje splošne volilne pravice. Od 4 in pol milijona mož, ki so stari nad 24 let, jih zna po ljudskem štetju iz leta 1910 3 milijone brati in pisati. Od takrat so se razmere izboljšale, posebno v armadi je razmerje boljše, kakor povprečno na deželi. Od nad 24 let starih imejiteljev vojaškega Karlovega križca jih pa zna skoraj 80 odstotkov, pod 24. letom pa nad 90 odstotkov čitati in pisati. Predloga obsega tudi določila o organizaciji pouka v branju in v pisavi in pooblašča naučnega ministra, naj ustanavlja odraslim začasne tečaje. Dokazilo o znanju branja in pisanja se olajšuje. V primeri z volilno postavo iz leta 1913 se poviša na 71,5 odst.; v resnici je pa večje, ker je vpisanih temeljem postave iz leta 1913 znatno manj oseb, kolikor so proračunali. Med moškimi in ženskimi volilci jih je okroglo 62,5 odst. mažarske narodnosti; razmerno število mažarstvu v korist se poviša v primeri z volilno preosnovo iz leta 1913 za leto 1913 za 1 in pol odstotka. Razmerne številke ostalih volilcev z volilci drugih narodnosti so temeljem zakonskega načrta sledeče: Nemci 12,5, Slovaki 9,7, Rumuni 9,1, Rusini 1,2, Hrvatje 1,1, Srbi 2,4 in druge narodnosti 1,4 odstotka. Število ženskih volilk se ceni na 260.000; med njimi jih je 75,5 odst. ogrske narodnosti. Po statističnih izkazih zna brati in pisati med tistimi, ki so nad 24 let stari, 2.900.000; po stari volilni pravici ostane 170.000 volilcev; lastnikov hrabrostne svetinje in Karlovega križca je 440.000. Vseh volilcev bo torej nad 3 in pol milijona. Prišteti je še 260.000 ženskih volilk. Temeljito se preosnove volilno postopanje in sestava volilnih seznamov.

Vsako leto se po občinah obligatno popišejo volilci. Vsak, ki je prekorajil 23. leto svoje starosti, je pod kaznijo obvezan, da mora 10. januarja izpolniti seznam glede na podatke o njegovi volilni pravici. Če ga volilni odbor ne pusti sprejeti v volilni seznam, se mora dotičnika obvestiti. V mestih se glasuje tajno. Načrt obsega veliko novih določil, ki naj zagotove, da se bo čisto in nemoteno volilo. Z ozirom na dosedanje volilne običaje je važno, ker se prepove razobesiti zastave in se sploh zastave ne smejo javno rabiti. Dalje se določa, da morajo na stroške države volilce prepeljati v kraj, kjer se bo volilo, tako železnice kakor tudi paroplovna podjetja. Važna novost je dalje, ker se v volilnem okraju prepoveduje od 6. ure zvečer prejšnjega dne volitve do dokončanih volitev prodaja in razdelitev opojnih pijač. Poostrena so tudi določila proti zlorabi uradne oblasti o vplivanju na volilce. Načrt dalje določa, da dobe primeren dopust vsi javni uradniki, ki nastopajo kot kandidati pri volitvah. Minister je končno napovedal predlogo o novi razdelitvi volilnih okrožij.

Seja Irgovske in obilne zbornice za 1918.

Ljubljana, dne 21. dec. 1917. Zbornični predsednik Knez otvori sejo in pozdravi navzoče prvič v lastni hiši. Nadalje poroča o razdelitvi usnja in sukanca. Cena sukanca pri nadrobni prodaji je določena na 16 vin. za 50 m. — Vlada je določila za vino vodilne cene od 100 do 300 K za hektoliter po razmerju alkohola. Kranjska vina bi prišla k večjemu na 200 K.

Za leto 1918. naj bi zbornica prispevala do 5000 K kot kreditno pomožno akcijo za po vojni prizadete male obrtnike in trgovce. Maksimum kredita naj bi se nudi posameznikom do zneska 4000 K. Zadeva je zelo nujna, pa tudi zelo komplicirana.

Svet. Kregar je stavil predlog, naj bi vojaška oblast po vojni dala obrtnikom na raznolago obrabljeno orodje in stroje. V razpravo so psegli svetniki Franketi, Pammer, Ložar in Samassa. Vsi so zahtevali, naj se zapre pot raznim čifutskim špekulantom, ki so baje že na delu, da dobijo vse v roke. Zadeva se izroči posebnemu odseku.

Proračun za leto 1918.

Proračun izkazuje 146.806 K dohodkov in 146.754 K izdatkov. Doklade, ki so za leto 1917, znašale 8 odstotkov, se povišajo na 15 odstotkov.

Zbornični svetnik Ložar izjavlja, da svetniki S. L. S. ugovarjajo proti temu, da nimajo zastopstva v predsedstvu, da se nikakor ne strinjajo s postopanjem večine, zato ne morejo glasovati za proračunsko doklado od 8 na 15 odstotkov.

Nadalje naznani svetnik Ložar, da se je klub S. L. S. na novo konstituiral in izvolil za načelnika zborničnega svetnika g. Ivana Ogrin.

Za proračun so glasovali svetniki narodno-napredne stranke, Nemci in Ivan Kregar, proti so glasovali svetniki S. L. S. Imenujejo se cenzorji pri ljubljanski podružnici Avstro-ogrske banke in izvolijo zbornični zastopniki v šolske odbore obrtnih nadaljevalnih šol.

Podpore se delijo: Slovenskemu trgovskemu društvu »Merkur« v Ljubljani 600 K, Deželni zvezi gostilničarskih združenj na Kranjskem v Ljubljani 200 K, Deželni zvezi za tujski promet in turizmo na Kranjskem 600 K.

Nujni predlogi.

Svet. Rohman stavi nujni predlog radi telefonske zveze v Ljubljani. Svetnik Perdan radi poštini filijalk v Ljubljani.

Svet. Ogrin (S. L. S.) stavi sledeča nujna predloga:

1. Predsedstvu se naroča, da pri c. kr. deželni vladi in pri tozadevnem ministru blagovoli izposlovati, da se posebnost za stavbarstvo potrebno gradivo oziroma polfabrikati, kontingentira ter se gotovi del tega da na razpolago tozadevnim obrtnikom potom primerne cene in kontrole.

2. a) Predsedstvu se naroča, da pri c. kr. deželni vladi in pri tozadevnem ministru izposluje, da se za vojaštvo potrebna dela in dobave v naši deželi oddajajo domačim obrtnikom ozirom trgovcem in to tudi manjšim tvrdkam.

b) Istotako naj bi se oziralo tudi pri zopetni upostavitvi po vojni prizadetih sedmih južnih pokrajini.

Svet. Ogrin utemeljuje svoj predlog. Naslika žalosten položaj obrtnika danes, ko mu je vsaka pot zaprta. Poudarja, kako so se važna dela oddajala povsem tujim ljudem, posebno od strani vojaške oblasti. Važnost obrtnega stanu se je pokazala posebno zadnji čas, ko so vsi stanovi navezani nanj. Vendar se pa razum davčne oblasti nihče ne briga za ubogi obrtni stan. Gradivo je povsem rekvirirano ter nima obrtnik s čim delati. Ni ne lesa, ne železa, ne apna, ne cementa, ne usnja, sploh ničesar. dotim ima vojaška

oblast vsega v izobilju. Pri vladi se vrši vse polno posvetov, v tem oziru se pa ni še ničesar storilo. Nadalje poudarja važnost, da se pri vzpostavitvi po vojni porušeni krajev oziroma predvsem na domače obrtnike. Naj bi se v tem oziru vršila posebna enketa ter se kaj konkretnega sklenilo.

Vsi predlogi so bili z odobravanjem sprejeti.

Z bojišč.

AVSTRUSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 21. decembra. Uradno:

Italijani so vzhodno od Brente po besni pripravi s topovi sedemkrat naskočili naše črte pri Osteria il Lepre, trikrat pa črte jugozahodno od Monte Pertica. Vse sovražne napade smo s težkimi izgubami za sovražnika popolnoma odbili.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 21. dec. Wolffov urad poroča:

Zahodno bojišče. V Flandriji so bili boji topništva vsled goste megle le majhni. Severno ceste Menin-Ypern se je ožen popoldne znatno povečal. V uspešnem poizvedovalnem spopadu smo ujeli južno od Hollebeke nekaj Angličev.

Pri Hirzbachu, južno od Altkircha smo ujeli s posrečenim sunkom v francoske črte 31 mož.

Italijansko bojišče. Sedemkrat so naskočile italijanske sile v zadnjih dneh od avstrijskih čet zasedere višine severno gore Pertica. Vsi napadi so se izjalovili vključ velikim izgubam. Enak nevsep je imel sovražni napad proti gori Solarolo. Živahen boj je trajal celo noč in v ranem jutru v posameznih odsekih.

Ludendorff.

Italijansko uradno poročilo.

20. decembra. Med Brento in Piave je napadel sovražnik včeraj na fronti Tasson-Orso prelaz. S težkimi izgubami zanj smo ga popolnoma vrgli. Naš ožen je hitro odbil oddelek, ki je pozneje napadel višino 1601 Monte Solarolo. V dolini Concei (Judikarija) je napadel sovražnik po močni pripravi s topovi malo postojanko, a jo ni mogel zasesti. Na Asiaški visoki planoti dvoboji s topovi in živahno streljanje. Južno od Sasso rosso, levo od doline Frenzella smo odbili napad na našo prednjo postojanko. Ujeli smo nekaj mož. Pri starem Piave, južno od Gradenigo, so bili krajni boji precej živahni. Izjalovili so se novi poizkusi sovražnika, ki je nameraval prekorajiti reko. Pri Quatro Case živahne borbe prednjih straž. Pri Cortelaero je napadel sovražnik mostišče. Naši hrabri mornarji so pregnali sovražnika in ujeli 35 mož. Naš letalec je sestrelil sovražno letalo severno od Grappa, naš obrambni ožen je uničil obrežno letalo pri Lovadina.

Sporazum pripravljaja napad na morju.

Lučano, 20. dec. »Giornale d'Italia« poroča, da zahtevajo Američani, naj sporazum nastopi s svojimi brodovji bodisi proti nemški obali, proti Dardanelam in na jadransko obal. Umevno, da se »Giornale d'Italia« posebno ogreva za napad na jadransko obal, češ da ga tehnično najlažje izvedejo in da bi dosegli najvažnejše uspehe, ako bi vzeli Trst, Pulj in Dubrovnik.

Nemiri v Neaplju.

Bern, 20. dec. Tukajšnje italijansko poslaništvo je obveščeno, da so izbruhnili v Neaplju težki nemiri, katerih se je tudi veliko pobežlih vojakov udeleževalo s puškami.

Mirovna pogajanja.

Berlin, 21. dec. »Lokalanzeiger« je poročal o včerajšnjih posvetih strank pri kanclerju. Udeleženci so se razšli v zavesti, da se bo dosegel z ruskim narodom, če tudi počasi in polagoma, sporazum, ki bo zadovoljil oba dela.

Berlin, 21. dec. »Lokalanzeiger«. Državni tajnik zunanjega urada dr. pl. Kühlmann je danes po polnoči odpotoval v Brest Litovsk.

Brest Litovsk, 20. dec. Zunanji minister grof Czernin je došel danes zvečer s spremstvom sem.

Berlin, 21. dec. »Börsenzeitung« je poročala: Nemški pooblašenci niso v Brest Litovskem vezani na nikake smeri, ker gre res za to, da se doseže sporazum.

Krakov, 21. dec. »Nova Reforma« je poročala iz Varšave: Vodilni poljski vladni krogi so uvedli postopanje, da dopuste njene zastopnike k mirovnim pogajanjem z Rusijo.

Amsterdam, 20. dec. Nek tukajšnji list je poročal iz Petrograda 18. t. m.: Rusko odposlanstvo je včeraj odpotovalo v Brest Litovsk. V njej so nacionalistični profesor Pokrovski, diplomat Dobropoljski, admiral Ivano, finančnik Bolenski.

Haag, 21. dec. Iz Petrograda: Trockij je naročil mirovnemu odposlanstvu, naj vpraša Nemčijo, če hoče skleniti mir brez aneksij in odškodnin in če prizna načelo, da smejo narodi sami o svojem blagobitju odločiti. Rusko zastopstvo bo izrazilo Nemčiji željo, naj natančno naznani svoje mirovne pogoje. Po sprejemu nemške note bodo posvete nekaj časa odgodili, da Rusija vse države obvesti, kako tolmači Nemčija mir brez aneksij in odškodnin. Če Nemčija ne sprejme pogojev vlade boljše-vikov, hoče Trockij delati na demokratičen mir, če bi Nemčija ne pritrdila, se vojska zopet razpali.

Curih, 21. dec. Napovedani prihod avstrijskih delegatov v Petrograd pod pl. Hempelnom je Petrogračane vzradostil, kar dokazuje, da monarhija Rusiji zaupa.

Dunaj, 21. dec. Formelno se prično pogajati o miru bodoči teden, ker pridejo zastopniki Nemčije, Bolgarije in Turčije šele danes zvečer ali ponoči v Brest Litovsk. Grof Czernin se je že sinoči sestal z ruskimi delegati. Občevali so prijateljsko.

Rotterdam, 20. dec. Reuter poroča iz Petrograda: Grof Czernin je brzojavil Trockemu, da se v Brestu Litovskem tudi lahko posvetujejo, kje naj zbora splošni evropski posvet.

Rusija pričakuje mir.

Frankobrod, 20. dec. »Frank. Ztg.« poroča iz Stockholma: Ker se pričakuje kmalu mir, zapuščajo neprestano vojaški oddelki severno fronto.

Ruski vojniki v Franciji.

Köln, 20. dec. »Köln. Ztg.«: Ker so Nemci in Rusi sklenili premirje, so ruske čete v Franciji izpremenili v delavske bataljone.

Stavka hišnikov v Petrogradu.

Stockholm, 20. dec. V Petrogradu stavkajo hišniki. Zahtevajo 300 do 400 rubljev plače in prosto stanovanje.

Veriga škandalov.

Lučano, 20. dec. »Popolo d'Italia«: Tajne seje italijanske zbornice so tvorile verigo škandalov; socialisti so se večkrat spopadli s poslanci meščanskih strank.

Demonstracije proti sporazumu v Petrogradu.

Stockholm, 20. dec. V Petrogradu so izbruhnile demonstracije proti sporazumu. Razbili so šipe rumunskemu in srbskemu poslaništvu.

Anglija in Rusija.

Amsterdam, 20. dec. Angleško časopisje smatra za dejstvo odpad Rusije od sporazuma. Razpravlja, kako naj odpad Rusije zopet vzravnajo. »Daily Chronicle« sodi, da posebne miru med Rusijo in osrednjimi velesilami ni več mogoče zadržati. Angliji je važnejše kakor vojaška okrepitev osrednjih velesil dejstvo, ker je radi stališča Rusije počil obroč, ki je oklepal osrednje velesile in z ozirom na bogate gospodarske vire Rusije ni več misliti, da osrednje velesile gospodarstvo premagajo. Svetovna vojska se odloči z orožjem, a na tem polju so bile dozda osrednje velesile močnejše.

Srbi in Ukrajinci.

Stockholm, 20. dec. Zastopniki srbskih čet so naprosili pobočnika ukrajinskega vojnega ministra, naj sprejme 240 srbskih vojakov v ukrajinsko vojsko, ker so koristi Ukrajincev enake koristim Jugoslovanov.

Mirovni pokret.

Geni, 21. decembra. Tukajšnji listi so poročali, da bodo osrednje velesile te dni naznatile svoje smotre potom neke nevtalne velesile.

Lučano, 21. dec. Rimski listi so poročali o razgovoru ministrskega predsednika Orlando z Giolittijem, kateremu je italijanska vlada zagotovila, da bo italijanska vlada z vso silo pritiskala na sporazum, da naznani svoje vojne smotre.

Lučano, 21. dec. Italijanski zbornici je predlagal Giolitti, naj se prično o miru takoj pogajati, a le skupno z zavezniki.

Mirovni pokret v Franciji in v Angliji.

»N. Zür. Nachrichten« poročajo iz Pariza, da so resni politični krogi zelo vznemirjeni zaradi razvoja notranjega in zunanjega položaja na Francoskem. Preko Berna se je poročalo iz Londona, da na Angleškem mirovni pokret napreduje. Nekdanji pravosodni minister Asquithove vlade lord Buckmaster in unionist lord Paarmoor vodita skupino uglednih politikov, ki z besedo in s pisanjem pripravljajo na sporazum z Nemčijo. Vojne stranke prirejajo z vojniki protitežje mirovnemu pokretu. »Times« so poročale, da so vojniki, ki so se vrnili s fronte, privejali v mnogih mestih demonstracije za nadaljevanje vojske.

Proti Cadornu in Sonninu.

Iz Lugano: Če tudi v Italiji širijo govorice o veliki zmagi v gorovju Grappa, dasi so zelo hvalili obrambo dežele, le veliko poslanecev in velik del naroda na upa več, da koristi nadaljevanje vojske deželi. Izvzemši kroge, na katere vplivajo francoski in angleški framazoni, je narod na zahodne države hud, ker zanemarjajo Italijo. Posebno na Cadorna se jeze in ga dolže, da je zakrivil poraz; tudi na Sonnina se zelo jeze. Kar tiče zaveznikov, ne pošljejo toliko čet v Italijo, kolikor bi jih za protiofenzivo potrebovali, kar je merodajne kroge vznemirilo. Vse to krepki stališče zmernejših slojev. Oblasti zaplenjujejo časopise, ki pišejo, naj Italija sledi zgledu Rusije in sklene poseben mir.

Odstop Lloyda Georgeja?

Amsterdam, 21. dec. Angleški listi so poročali: Na nasvet zdravnikov mora Lloyd George počivati. Ker je preveč izdelan, bo odstopil. Pravi, da mu bo sledil Asquith, ki namerava nastopiti, da se sklene mir.

Deklaracija, Jugoslovanski klub in S. L. S.

Odbor občine Črni vrh nad Idrijo je podal v seji dne 16. decembra 1917 soglasno navdušeno izjavo:

1. Jugoslovanska deklaracija od dne 30. maja 1917 naj je kvas našega bodočega življenja, kajti svoje zdravje, svojo moč, svoj narod sebi! Narodnost je najvažnejša skupnost človeštva. Vztrajnim, nesebičnim prvoborcem za to idejo — članom Jugoslovanskega kluba — slava! Živi Jugoslovanska država pod žezlom preslavne habsburško-lorenske vladarske hiše!

2. Prisrčno in hvaležno pozdravljamo delovanje Nj. svetosti sv. očeta papeža Benedikta XV. in Nj. Veličanstva ljudomillega cesarja Karla I. za skorajšnji mir.

3. Najglobljo hvaležnost izražamo prevzvišenemu knezoškofu dr. Antonu Bonaventuri Jegliču za odločen, jasn nastop v narodovo edinost!

4. Naj živi S. L. S. v svojem delu in sijaju nadalje pod načelnikom prelatom Andrejem Kalanom! Ivan Raznožnik I. r., župan. Jakob Tominec, Franc Žigon, Jakob Čuk, Janez Čuk, Martin Čuk, Franc Habe, Andrej Majnik, Jože Šemrl, Ivan Plešnar, Anton Poženel, Franc Grom, Janez Leskovec, člani občinskega odbora.

Ob priliki podane izjave se je nabral pri občinski seji skromen prispevek k spomeniku genija Jugoslavije dr. Kreka z zneskom 93 K, iz občinske blagajne 50 K; skupaj 143 K.

Občinski odbor v Zmuncu se je v seji dne 2. decembra enoglasno izrekel popolnoma solidarnim z majniško deklaracijo Jugoslovanskega kluba. Nasprotno pa izreka zaničevanje vsem tistim, ki nameravajo razdreti S. L. S. in ustanoviti poleg te svojo Slovensko Kmečko Stranko. Podpisi: L. Dažarin, župan, in 13 odbornikov.

Občinski odbor na Mirni, Dolenjsko, je v svoji seji dne 25. nov. t. l. soglasno in z navdušenjem sklenil, da pozdravlja majniško deklaracijo naših državnih poslancev. Posebno pa pohvali močasti nastop našega poslanca preč. g. Ivana Hladnika, ki se zvesto drži načel in edinosti S. L. S. Prevzvišenemu g. knezoškofu pa izreka prisrčno zahvalo in udanost za jasno in odločno besedo za edinost naroda in domovine.

Celemu Jugoslovanskemu klubu popolno zaupanje in neomajano zvestobo. — Sv. očeta pa naj blagoslovja Kraljica miru, ki naj nam sprositi skorajšnjega miru. — Jože Buh, župan.

Občinski odbor na Rakeku odobruje enoglasno deklaracijo Jugoslovanskega kluba z dne 30. maja 1917. l., oziroma se izreka za združenje Jugoslovancev pod starodavnim, presvitlim žezlom Habsburžanov. — Županstvo Rakek, dne 12. decembra 1917.

Splitska duhovščina za deklaracijo. Dne 13. novembra t. l. se je vršil občni zbor »Hrv. tiskovne zadruge v Splitu. Pri tej priliki so sklenili v izredno velikem številu zbrani hrvatski dalmatinski duhovniki splitske škofije sledečo izjavo: Potpisani svečenici splitske biskupije, tumačeči in osječeje povjerenega puka, jednodušno izjavljamo: 1. Največom harnošću pozdravljamo apostolsko zauzimanje Sv. Oca Pape Benedikta XV., da se medju narode povrate blagodati mira na temelju pravednosti, po kojoj svaki pa i najmanji narod ima pravo na slobodu. 2. Oduševljeno usvajamo deklaraciju jugoslavenskoga kluba u Beču od 30. V. t. g. kojom se za sve Hrvate, Srbe i Slovence u monarhiji na temelju narodnoga načela i hrvatskoga državnoga prava zahtijeva ujedinjenje i državna samostalnost pod Habsburžkim žezlom. 3. Očekujemo od Zemaljskog Odbora,

općinskih predstavništva i svega svećenstva pokrajine, da se u ovom historičkom momentu izjave, i tim pripomognu u radu naših narodnih zastupnika.

S. L. S.

Polagoma še le se zavedajo uskoki iz S. L. S., kako veliko taktično napako so napravili, da so razbili S. L. S. Nekateri hočejo sedaj to popraviti s trditvijo, da niso razdružili S. L. S., ampak njeno delo le odgedili do konca vojske. Celo po dekanij-skih konferencah so se čule take besede. — In vendar oficijelno poročilo dr. Šusteršičeve čisto jasne pove, da se je S. L. S. razdružila in da se ustanovi S. K. S. Tako somišljeniki dr. Šusteršiča begajo one, katerim ne gre v glavo, zakaj bi se morala S. L. S. razbiti, ako ne odobrava, da je njen bivši načelnik izstopil iz Jugoslovanskega kluba, razdril edinost naših državnoborskih poslancev ter s tem bistveno oslabil moč enotne volje naroda za našo jugoslovansko državo v veliki Avstriji.

Izjava ljubljanske duhovščine.

Duhovščina deželnega stolnega mesta Ljubljana je sklenila pri dekanij-ski konferenci dne 20. decembra t. l. sledeče resolucije:

1. Božji Previdnosti smo iskreno hvaležni, da imamo v tem resnem, odgovornosti polnem in odločilnem času cerkvenega kneza, ki je že z dvajsetletnim delovanjem odlično izpričal, da je njegovo stališče eminentno katoliško, narodno in avstrijsko.

2. Vsa javnost naj ve, da smo s svojim knezoškokom edini v delu za blagor cerkve, srečo našega naroda in za vresničenje jugoslovanske države pod habsburškim žezlom.

3. Udano in hvaležno sprejememo knezoškofovo naročilo z dne 24. nov. t. l., ki nam daje jasno direktivo ob žalostnem razkolu v S. L. S.

4. Svoje drage sobrate pa prosimo v imenu božjega Srca Jezusovega, da gremo vsi združeni in edini, na delo po navodilu našega iskreno ljubljene nadpastirja.

Dnevne novice.

— »Resnica« se je izkazala. Naše časopisje se je med vojsko poboljšalo. Surovi način polemike, za katerega sta od strani nekdanje S. L. S. bila odgovorna zlasti dr. Šusteršič in dr. Lampe, je, hvala Bogu, izginil. Vsi dostojni ljudje so bili od srca veseli, ko smo se otresli te more. »Resnici«, ki smo jo dobili danes, se toži po tistih časih in v vsakem stolpcu se ji pozna, da ji je duša dr. Šusteršič, ki je nekdanji svojim deželnozbornim klubovim tovarišem kupil in razdelil pasje biče, da mu pomagajo v seji zbornice. Podobnih dokazov se poslužuje »Resnica«. V njej mrgoli besed, kakor: »perfiden, lažniv, fronda, laž, zahrbtnost, perfidnost, zakrknjenost, hinavščina, fronda, intrigiranje, podzemeljsko rovanje, zahrbtnost spletke, fronda, fronda...« Tako nam je resnica sredi vojske prinesla za božično darilo divjo surovost mirnih časov. In »Resnica« zna še druge reči: pod peresom njenih urednikov se resnica na mah spremeni v neresnico. Če pojde tako, bo obveljal pregovor: Laže kot »Resnica«. Pri tem dela ta »Resnica« s katoliškim imenom kakor svinja z mehomo. V vsaki zadregi se skrije za tem imenom, kakor se je prej z njim pokrivala sramota ovađustva; neštetokrat ga po nemarnem imenuje. Prva številka nam dokazuje, da smo jo v naznanilu prav ocenili. O resnicoljubnosti raznih njenih trditvev bomo še govorili.

Odgovor na vprašanje. »Resnica« me vprašuje: Gospod poslanec! Znano vam je politično delovanje fml. Krausa ob času, ko je načelnik generalnega štaba jugoslopadne fronte. Tedaj ste v tej fronti t. i. v Ljubljani službovali tudi Vi t. i. s. na čelu polka prostovoljnih strelcev. Iz tega mesta ste pošiljali zgoraj navedenemu fml. Krausu tajna poročila. Ali ne bi hoteli nekoliko pojasniti vsebino teh poročil? Za danes nam to prijazno vprašanje. — Janez Nadležnik. — »Resnica« je skregana z resnico. Nikdar nisem ne pošiljal, ne dajal fml. Krausu nobenih tajnih poročil. »Resnico« pozivam, naj jih navede.

Josip vitez Pogačnik.

— **Brez strasil.** Naše ljudstvo je po veliki večini obsodilo dr. Šusteršičevo kmečko stranko. Dan za dnem se izjavljajo občine za deklaracijo. Razumljivo je, da kipi ljudem duša srda nad poslancem, ki je zoper voljo ljudstva S. L. S. nepostavno razdružil in izstopil iz Jugoslovanskega kluba. Vendar prosimo, naj se izjave ogibljuje vseh preostalih besedi; to smo dolžni našim načelom. Kolikokrat smo čitali iz-

raz, ki je bil odmev opravičenega ogorčenja, kolikokrat smo morali zmisel izjav omiliti. Nič čudnega ni, če končujejo zavredni kmetije svoje proteste zoper kmečko stranko z besedami: »Proklet naj bo, kdor je v tem usodepolnem času to započel!« Vendar — bodimo večji v dejanjih kakor v besedah! Agitirajmo rajši, da se oglase vse občine do zadnje za deklaracijo in S. L. S. To naj bo ljudsko glasovanje!

Jasno in odločno. Ker hoče tuje in nam sovražno časopisje, zlasti »Reichspost«, s svojim nekrščanskim in nemoralnim pisanjem zatemniti čisti značaj našega škofa, zahteva naš narodni ponos, pri duhovnikih pa tudi njihova stanovska zaveza, da teh listov z naročanjem ne podpiramo. Naš prapor je čist, zato odločno odbijamo napade od katerekoli strani!

Bodimo dosledni. Naš zunanji minister grof Czernin ima sedaj velike skrbi, kako bi dovedel Avstrijo do srečnega miru na zunaj, pa tudi na znotraj. Gospodje poslanci so mu dali razne svete, na katere pa, kakor pravi v svoji državniški modrosti, se ne more in ne sme ozirati, ker nimajo ustavne podlage. Kje najti izhod iz tega težkega, zamotanega položaja? ... Kdo bo razvozlat gordijski voz in zadovoljil na vse strani, tako ustavoverce, kakor tudi one, ki zahtevajo v tem velevažnem in odločilnem trenutku pravico, odločevati o častnem in zadovoljnim miru na zunaj in na znotraj, tudi narodom. Hvala Bogu, imamo junaka, rešitelja, na katerega se pa hoče ravno sedaj pozabiti. Naš slavno vladajoči, od vseh narodov iskreno ljubljani sv. oče Benedikt XV. je v svoji encikliki »Kraljem in narodom« dal jasno navodilo, kako naj se sklepa mir med narodi in državami na zunaj in na znotraj. Naš mladi cesar Karl, ki gori za blagor svojih narodov in za skorajšnji mir, naš zunanji minister Czernin, naše parlamentarno zastopstvo v svoji ogromni večini, vsa naša poštena javnost se je jasno in odločno izrekla za to navodilo. — Navodilo je dobilo v tem popolnoma ustavno podlago. Sedaj naj se pokaže, ali je bil sprejem navodil sv. Očeta tudi iskren. Pri tako odličnih osebah o tem niti dvomiti ne moremo. Torej grof Czernin...

— **Izredno visoko odlikovanje.** Z Dunaja se nam poroča: Vitez Jožef pl. Pogačniku je cesar podelil red železne kro-ne 2. razreda z vojno dekoracijo.

— **Smrt štajerskega duhovnika.** Umril je 15. dec. v najlepši moški dobi č. g. Rudolf Krener v Koblju, kojniška dekanija. Večna luč naj mu sveti.

— **Vpokojen je višje-deželno-sodni svetovalec in sodniški predstojnik v Brežicah Jožef Sitter.** Podeljen mu je red železne kro-ne 3. vrste.

— **Odlikovanja.** Duhovski zaslužni križec 3. vrste na belo-rdečem traku je dobil Albert Veseniak, vojna bolnišnica št. 316. — Ponovno Najvišje pohvalno priznanje z meči sta dobila nadporočnik 87. pp. Franc Pavlin in brez mečev pa višji zdravnik 87. pp. dr. Franc Petek.

— **Odlikovanje.** Ob reki Piavi ranjeni praporščak Jakob Jereb, gor. strel. polka št. 2 je odlikovan s srebrno hrabrostno svetinjo prvega razreda. Nahaja se v rezervni bolnici na Reki. Želimo mu, da kmalu okreva.

— **Proti brezposelnosti na Ogrskem.** Državni tajnik ogrskega trgovskega urada Hantos je izjavil, da bodo regulirali več rek, zgradili med drugim trgovsko nastanišče v Budimpešti in prekop med Donavo in Tiso, dalje zgrade velik ogrski osrednji kolodvor in izpremene glavne proge v dvotirne. Delavci, ki se bodo vrnili iz vojske: do pol milijona jih bo, bodo zaposleni s temi deli pet do 6 let.

— **Slovenski Straži** so darovali: Mohorjani v Dolu pri Hrastniku, po č. g. P. Gorjupu 23 kron 81 vinarjev, v Sorici nad Zelezniki, po župnem uradu 16 K 30 vin., pri Sv. Juriju ob južni železnici po kn. šk. žup uradu 21 kron. — Slovenci, podpirajmo naše trpeče obmejne brate, ki potrebujejo sedaj bolj naše podpore kakor pa kdaj poprej! Zato darujmo »Slovenski Straži«!

— **Draginske doklade učitelstvu.** Prejeli smo: Državni zbor je dovolil v seji dne 13. novembra 1917 vsemu avstrijskemu učitelstvu 70 milijonov kron kot enkratno draginsko podporo za leto 1917. Po ključu, ki je ustanovljen v navedenem državnozbornem sklepu, odpade na deželo Kranjsko K 1.017.000, kateri znesek se mora izplačati v smislu sklepa državnega zbora od 15. decembra 1917. Vzrok, da se te podpore niso izplačale do danes, je ta, ker se je postavil deželni odbor vojvodine Kranjske na stališče, da mu mora država sedaj od onih 70 milijonov, ki so bili votirani v državnem zboru kot državna draginska pomoč učitelstvu, povrniti 50 odstotkov na izdatkih od te podpore, ki jih je imela dežela za doklade v letu 1917. Ker osrednja vlada zaradi jasnega in določnega sklepa državnega zbora ni mogla ugoditi tej nameri, je deželni odbor sicer odjenjal od te zahteve, a je ustavil a 1. januarjem 1918 deželne draginske doklade, ki jih je dobivalo učitelstvo od 1. julija do 31. decembra 1917. Sklenil je, da definitivno ustavi te doklade, ako vlada ne dovoli v to svrhu 50 odstotkov prispevka. Ker se osrednja vlada še ni izjavila glede te zahteve in se bojimo, da bo odgovor negativen, pride kranjsko učitelstvo ob redne deželne doklade; in ker se tudi enkratna državna podpora ne bo izplačala še tako hitro, stoji učitelstvo v sredi teh hudih časov brez vsake

podpore v največji stiski in bedi. Ako izostane redna deželna doklada v letu 1918 in če bi tudi državni zbor za leto 1918 dovolil enkratno draginsko doklado, bi bili vendar posamezni učitelji hudo oškodovani, ker bi bila njih enkratna državna podpora za več sto kron manjša, nego je bila redna draginska doklada v letu 1917. Takoj, ko je dobilo »Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani« tozadnje informacije, se je sestel odbor, ki je sklenil: 1. Vlada se prosi, da nemudoma nakaže deželnemu odboru državni prispevek K 1.017.000, ki se naj izplača učitelstvu takoj kot enkratni nabavni prispevek. 2. Odbor »Deželnega učiteljskega društva v Ljubljani« konstatira, da je državna podpora za leto 1917 enkratno izplačan prispevek, kakršnega so dobili vsi učitelji deželni in državni vseh kategorij; učitelstvo tedaj mesto od dežele, od države. 3. Vlada se prosi, naj stori potrebne korake, da bo deželni odbor vojvodine Kranjske izplačeval deželne vojne draginske doklade tudi za leto 1918 v isti izmeri kakor vsi javni nastavljenici cele Avstrije. 4. Predjem K 200 do K 300 učitelstvo odklanja. To ni v smislu sklepa državnega zbora. S tem se podaljšuje termin izplačevanja državnih podpor.

— **Nagle smrti** je umrl dne 18. t. m. Franc Podlogar, 18 letni edini sin g. Alojzija Podlogar, posestnika in gostilničarja na Kalu pri št. Janžu na Dolenjskem. Težko prizadeti rodbini, kateri je pred 2 leti smrt ugrabila hčerko Mimi, učiteljico v Stranjah, iskreno sožalje.

— **Razlika med ekspresnimi in ručnimi zavitki.** Številko ekspresnih zavitkov je trajno nerazmerno visoko, vsled česar se lahko sklepa, da je občinstvo še vedno mnenja, da ima zahteva ekspresne dostave tudi vpliv na prevažanje in da se zlasti ekspresni zavitki ne samo hitro dostavljajo, temveč tudi brzo prevažajo. Vsled tega se občinstvo izrecno opozarja na to, da sama zahteva, da se zavitek ekspresno dostavi, ne daje nobene pravice do hitrejšega prevoza tega zavitka, ampak samo pravico, da se pošiljka v namembnem kraju ne dostavi obenem z drugimi pošiljkami, temveč s posebnim slom; ako se torej plača pristojbina za ekspresno dostavo, se s tem ne doseže, da bi se pošiljka tudi hitro prevažala. Medtem ko se nujni zavitki, razven takojšnjega dostavljanja odpremljajo z najhitrejšimi prevoznimi sredstvi, ki so na razpolago, se odpremljajo obratno ekspresni zavitki samo z onimi prevozili, ki so namenjeni za prevažanje zavitkov sploh.

— **Za izpremembo bavarske ustave.** Bavarska poslaniška zbornica je razpravljala dne 19. t. m. popoldne o predlogih socialnih demokratov, ki so zahtevali, naj se izpremeni ustava tako, da se uvede le ena zbornica, odpravi zbornica državnih svetnikov, izpremeni volilna pravica, izpopolni postavna iniciativa deželnega zbora, odpravi sankcijska pravica kro-ne, odpravi plemstvo, izvede ločitev cerkve od države itd. Predloge socialne demokracije je zbornica odklonila. Za nje so glasovali socialni demokrati, nekaj liberalcev levičarjev in en poslanec kmečke stranke.

Ljubljanske novice.

lj Za drugo prireditve »Krekovega večera«, ki se vrši jutri 23. t. m. točno ob 6. uri zvečer v »Rokodelskem domu«, vlada veliko zanimanje, udeležba obeta biti zopet polnoštevilna. Udeležniki se prosijo, da ne motijo s prepoznim prihodom prižvajanja orkestralnih točk. Spored prireditve je isti, le da govori mesto drž. posl. g. dr. L. Pogačnika urednik g. dr. Fr. Jež.

lj Šentjakobsko prosvetno društvo vabi k predavanju, ki se vrši v nedeljo dne 23. decembra ob 6. uri zvečer. Predava knezoškofijski kancelar veleč. g. Viktor Steska o jako zanimivem predmetu.

lj Visoko priznanje »Glasbeni Matici«. Nj. ekselencija g. minister dr. Ivan vitez Zolger je poslal »Glasbeni Matici« podporo 100 kron in obenem pismo, ki se glasi: »Vzlic vsem težkočam vojske izvršuje »Glasbena Matica« svojo lepo kulturno zadačo med slovenskim narodom in posvečuje materijalni uspeh svojih koncertov blažim patriotskim namenom. Ker so vzvišeni cilji Vašega društva zelo pri srcu, si usojam kot podpora v sedanjih težavnih časih poslati znesek 100 K z željo, da bi se »Glasbena Matica« še nadalje razvijala kot ugledno središče slovenske glasbene kulture.« — To so besede priznanja, ki nas odskočujejo za marsikako težavo, a nas tudi bodre k vstrajnosti pri narodnem kulturnem delu.

lj Umrla je v deželni bolnišnici Marija Marouh, roj. Božič. Pogreb se vrši v nedeljo ob 2. uri popoldne iz deželne bolnišnice.

lj Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani ima od 27. decembra 1917 dalje do preklica uradno uro za informacije vsak delavnik od 4. do 5. ure popoldne v Selenburgovi ulici št. 4, pritličje. V društveno pisarno ponovno vabimo vse hišne posestnike, ki rabijo glede hiš kakega pojasnila, zlasti one, ki imajo opraviti pri mestnem najemnem uradu ali pa nameravajo strankam stanovanje odpovedati. Pri najemnem uradu naj vsakdo zahteva pismeno razsodbo glede povišanja najemnine in naj jo blagovoljno prinese v navednem času v našo pisarno.

lj Podraženo drsanje. Magistratni gremij je včeraj sklenil: Za drsanje sezonska (letna) karta sedaj 9 K stane odslej 12 K za osebo. — Sezonska karta za družino dveh ali več oseb (sedaj po 6 K za osebo)

8 K za osebo. — Duplikat letne karte (dosedaj 1 K) odslej 2 K. — Sezonska karta za dijake (sedaj 6 K) odslej 8 K. — Sezonska karta za gledalce in spremljevalce (gardedame) dosedaj 2 K, odslej 3 K. — Visokošolci in častniki, ki so v Ljubljani, dosedaj 4 K, odslej 6 K za sezono. — Dnevne karte, ki imajo vsak dan drugo barvo (dosedaj 60 vin.) odslej 80 vin., če igra godba odslej 1 K. — Dijaške karte v tedenskih dnevih (dosedaj 20 vin.) odslej 30 v. Za nedelje in praznike ne veljajo dijaške karte, marveč splošne dnevne karte. — En blok dnevnih kart za 12 dni (dosedaj 4 K 80 vin.) odslej 6 K. — Za shranjevanje drsalnic v garderobnem paviljonu se plača odslej 1 K.

Ij Ljubljanski bančni zavodi so sklenili, da svoje menjalnice v ponedeljek 24. t. m. ne odprejo.

Ij Podružnici I. del. konsumnemu društvu na Zaloški cesti je magistratni gremij dovolil napraviti prevoz ob tramvaju in cesti.

Ij Za vožnjo s čolni na tivolskem brijaru se bo plačalo odslej v poletnem času po sledečem tarifu: od velikega čolna za pol ure za osebo 30 vinarjev (dosedaj 20 vinarjev), za dve ali tri osebe 60 vinarjev (dosedaj 40 vinarjev), za več kot tri osebe pa za vsako osebo po 15 vinarjev (dosedaj 10 vinarjev), od malega čolna za pol ure 30 vinarjev (dosedaj 20 vinarjev), za dijake 20 vinarjev (dosedaj 10 vinarjev).

Ij Polakova tovarna za usnje ob sv. Petra cesti se poviša za eno nadstropje. Sedanjí zid se umakne in se cesta na sv. Petra nasipu razširi do tovarne, tudi zid pri villi pade in se mora ondi napraviti železna ograja. Tako je včeraj sklenil magistratni gremij.

Ij Ljudska mesnica na Sv. Jakoba trgu odaja meso na zelene karte mesto v torkih v ponedeljek, dne 24. t. m. ob urah, določenih na kartah; na bele karte pa isti dan od 11. do 12. ure dopoldne.

Ij Iz seje mestnega aprovizacijskega odseka, ki se je vršila dne 21. decembra 1917. Tukajšnja podružnica žitno prometnega zavoda obvešča aprovizacijo, da bo primorana v najbližnjem času dobavo moka izdatno skrajšati. Odsek sklene, naprositi žitno prometni zavod za prepis tozadevnega dopisa centrale, da gospod župan takoj vse potrebne ukrene.

Krompirja še 10 dni ni nobenega. Dovož se je popolnoma ustavil, ker je pritisnil mraz. Aprovizacija je ponovno opozarjala centralne oblasti, da pospešijo dovoz krompirja, a vse zastoji. Sedaj se uresničuje vse tisto, kar je aprovizacija napovedovala že pred meseci. Razdeljevanje krompirja je morala aprovizacija zaenkrat ustaviti in nadaljevati potem, ko se zopet zviša dovoz. — Deželno mesto za dobavo klavne živine daje zadnji čas aprovizaciji skrajno boljšo prejšnje. Skoraj vsi boljši prejšnji se oddelke drugam, dočim dobi aprovizacija najslabše in izbrano blago. Aprovizacijski odsek sklene, naprositi gospoda župana, da posreduje pri merodajnih mestih, da dobi aprovizacija tudi boljše prejšnje. Kalamiteta z maščobo v Ljubljani je vedno večja. Tudi aprovizacija ne bo mogla razdeliti še veliko speha, če bo dobivala mesto špeharjev le peršutnike in še te slabe.

Ij Meso na rdeče izkaznice. Stranke z rdečimi izkaznicami brez A prejmejo meso v ponedeljek, dne 24. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je ta-le red: od pol 2. do 2. ure št. 1 do 200, od 2. do pol 3. ure št. 201 do 400, od pol 3. do 3. ure št. 401 do 600, od 3. do pol 4. ure št. 601 do 800, od pol 4. do 4. ure št. 801 do 1000. Ena oseba dobi četrt kilograma, dve osebi pol kilograma, tri in štiri osebe tri četrt kilograma, 5 in 6 oseb 1 kilogram, 7 in 8 oseb en in četrt kilograma, več kot 8 oseb 1 in pol kilograma. Kilogram stane 2 kroni.

Ij Cena kruhu znaša od ponedeljka t. j. od 24. t. m. zjutraj naprej 40 vinarjev za vsak hlebec, ki mora tehtati sveže pečen 70 dkg.

Ij Premog na rujava izkaznice za VI. okraj št. 10 se dobi pri g. Strupiju, Radcekega cesta št. 14, dne 24. decembra 1917.

Ij Na sladkorne izkaznice št. 138 in 139 se dobi sladkor in sicer: Na izkaznice št. 138 pri trvdki Perdan, Cesarja Jožefa trg in na izkaznice št. 139 pri trvdki Leskovec & Meden, Jurčičev trg.

Ij Svari se pred nakupom črnega muha iz astrahana, ki je bil ukraden danes zjutraj v Holcapflovli ulici. Tatu naj se nanašani policiji.

Ij Najdeno. Našla se je včeraj manjša svota denarja. Dobi se v trafikli na Resljevi cesti št. 24.

Ij Našel se je v nedeljo v cerkvi Srca Jezusovega zlat prstan. Dobi se pri Mihaelu Mišvel, Nova Vodmat št. 118.

Pr. morske nov. cc.

Slovenski deželni poslanci goriški izrekajo državnozbornemu »Jugoslovanskemu klubu« svoje polno zaupanje in odobrujejo njegovo deklaracijo z dne 30. maja t. s. — Fran Dominko, dr. Alojzij Franko, Fran Furlani, Fran Gorjup, Fran Grgič, Ignac Kovač, Fran Miklavčič, Anton Mikuz, dr. Karel Podgornik, Ivan Rojec, Matija Rutar. — Op. uredn. Deželna poslanca dr. Anton Gregorčič in Josip Fon sta obenem državna poslanca in kot člana »Jugoslovanskega kluba«; deželni poslanec dr. Gustav Gregorin, ki je tudi državni poslanec, je odsoten.

Promocija. Ajdovski rojak g. Danilo Lokar je bil promoviran v četrtek dne 20. t. m. doktorjem medicine na dunajski univerzi.

Begunska varčevanje. Šempetersko županstvo je, kakor sporoča »Slovenec«, vsled okrožnice od strani c. kr. okrajnega glavarstva v Ajdovščini na goriška županstva, pozvalo svoje občinarje begunce, da

varčujejo z begunsko podporo za čas, ko se vrnejo na dom. Iz tega bi se lahko sklepalo, da misli vlada begunsko podporo ustaviti, ko se vrnejo begunci na dom. — Glede tega bodi omenjeno: Begunci nismo še prešli izplačane celotne begunske podpore, ampak le deloma. Tako smo prisiljeni varčevati na škodo svojega zdravja. Ali ni še dovolj Goričanov pokopanih v tužini? Sicer ne vemo, kako se more združiti to-le troje: »neznosna draginja« — »dve kroni na dan« — pa »varčevanje«. Ako gospodje pri c. kr. okrajnem glavarstvu to umejo, jih občudujemo ter prosimo za pouk. Ker je torej varčevanje v teh razmerah nemogoče in bodemo begunci, ko se vrnejo, brez vseh sredstev, pričakujemo, da se bo podpora izplačevala naprej vsaj do žetve leta 1918.

Kaj to pomeni? — Interpelacija g. državnega poslanca Rybača, ki jo je »Slovenec« ponatisnil v št. 281, omenja sledeče: »Vladni komisar, ki vodi magistratne posle v Gorici (menda g. Dandini), prezira dosledno slovensko prebivalstvo Gorice kakor da je to mesto v Italiji. — Njegovo ravnanje posnema c. kr. armadno poveljstvo, ki je izdalo v zadnjem času razglas v »furlanskem, nemškem in italijanskem« jeziku, v slovenskem pa ne, — Slovence domačine tuji žalijo, dražijo, razburja.

Enako so postopali Italijani s Slovenci v krajih, ki so jih zasedli. Slovence so vrgli iz uradov, šol, da, celo iz cerkve. — Da so Italijani tako počenjali, se ne čudimo. — Hoteli so na mirovni konferenci pokazati »dovršeno dejanje«, Slovence ni, krajši so popolnoma italijanski. Slepili so s svojim ravnanjem tuje, Francoze, Angležke, Amerikance itd. A da naša vlada v teh kritičnih časih tako s Slovenci počenja, je neumljivo. — Ali se ne bodo naši sovražniki na mirovni konferenci sklicevali na ravnanje naše vlade? Slovencev ni na vladnih razglasih; Slovencev ni na zemljevidu; vse je italijansko, torej spada po »narodnostnem principu k materi Italiji«.

Čujte Slovenci! »Furlanščina« (narečje, brez literature) misli zavzeti mesto slovenščine na Goriškem. Tekom vojske so že nemški časopisi povdarjali, da bo treba »furlanščino« vse drugače upoštevati po vojski. »Furlani« naj bodo nekaka vojaška granica nasproti pohlepu Italije po Goriški; kakor da Furlani niso Romani. Od kod to? Zvite glave hočejo v boju proti Slovincem rabiti v prihodnje »furlanščino«, češ, kdor furlansko govori, je »dinaščen«. Ko se vojska nekoliko potabi, se italijansčina lahko zopet oživi. — Vemo, kdo je oni zli duh Slovencev na Goriškem, ki daje vladi smer politike na Goriškem. — »L' Ecco« ga je izdala, ko je omenila pismo, poslano iz Čedad v Benečiji — seve pisano na Dunaju — da bi namreč Čedadci in sploh beneški Furlani radi prišli pod Avstrijo. — Vlada išče povsod sredstev v varstvo državne meje proti Italiji, le tam ne, kjer bi jih gotovo našla, to je pri Slovencih. — Nekaj časa se je pisarilo o »nemški granici«, sedaj je prišla baje na vrsto »furlanska granica«. — Na robe svet. Ali bi ne bilo pametnejše, da se Furlani, ki niso nič drugega kakor poitalijančeni Slovenci — zopet poslovenijo, kakor pa, da se začnejo Slovenci pofurlanjevati in sčasoma iz teh vzgobjo zagrceni, Avstriji sovražni Italijani; kajti poturica je hujši od Turka. — Vedo naj merodajni krogi: Čim več Furlanov v Avstriji, tim več Italijanov in radi teh tim večja nevarnost za novo vojsko Italije z Avstrijo. — Bati se je, da bo treba še ene vojske, da pridejo gotovi krogi k pameti.

Smrtna kosa. V Radečah je umrl šilrom znani goriški krojaški mojster in trgovec Martin Poveraj.

Osrednji odbor za vrnitev beguncev in obnovo primorja na Dunaju, I., Bankgasse št. 2, naznanja: Prezvišeni knezo-nadškof goriški dr. Frančišek S. Sedej je naznanil z dopisom 13. t. m. da »z veseljem pozdravlja ustanovitev toli potrebne in koristnega odbora za begunce...« ter dovolil, da ga izvolimo za častnega predsednika. Osrednji odbor je v svoji seji 19. t. m. soglasno potrdil že z vsega početka nameravano izvolitev častnim predsednikom. Ta formalna izvolitev se je zakasnila vsled tega, ker je Prevzišeni knezo-nadškof bil med tem časom v Gorici in je sprejel naš dopis šele ob povratku v Zatičino. Tako ima naš osrednji odbor dva častna predsednika na Dunaju in oba višja dušna pastirja v ozemlju, za katero je vse naše delo namenjeno. Ako ne bo zadržka na železnici, pride v nedeljo v Gorico vsem znani zastopnik našega Osrednjega odbora. Ostane tam tudi v ponedeljek. Tisti gospodje župani iz okolice, občinski tajniki in drugi rodoljubi, ki se zanimajo za begunce in za obnovo dežele, so vljudo naprošeni, da bi to priliko porabili in prišli na pogovor o teh prevažnih vprašanjih. Sestanek v gostilni »pri zlatem angelju«. — Dalje prosimo, da nam zdej nikdo več ne pošilja seznamov vseh škod, inventarjev i. t. d. Vse to naj sicer vsakdo skrbno sestavi in naj si ohrani za poznejšo priliko, ko bo pravi čas, da predloži na pristojno mesto, kakor bodo poziv-

ljali uradni razglasi in bodo opozarjali naši časopisi.

Županstvo občine St. Peter pri Gorici, začasno v Tacnu pri Ljubljani, vabi vse občinarje rojene v letnikih 1872. do 1867., da mu čimprej naznanijo sledeče podatke glede njihove vojaške službe: rojstno leto, rojstni kraj, kje in kdaj so bili pri prebiranju, ali so potrjeni kot sposobni k službi z orožjem ali brez orožja, kateremu polku, bataljonu, stotniji so pridruženi, kakšno šaržo imajo in kje se sedaj nahajajo, obenem naj povedo tudi njihov stan (kmet, rokodelc, dninar), katerega so opravljali na domu. Kakor hitro dobi županstvo te podatke, vložijo prošnjo na merodajne oblasti, da bi se jim dovolili daljši dopusti za obdelovanje polja in obnovitev njihovih domov in gospodarstev. Tem potom želi vsem občinarjem, vojakom na fronti in v zaledju, najvselejše Božične praznike in srečno novo leto 1918, želeč da bi v tem letu se vsi vrnili v domačo občino. Fran Černic, župan.

Ročna granata ubila begunca v Gorici. V Gorico je šel gledat svojo hišo v pokopani orožniški stražmojster A. Rudež, ki je bival kot begunec v Trstu. Pri hiši je pobral ročno granato, ki je eksplodirala in ga ubila.

Osrednjemu odboru za vrnitev beguncev in obnovo primorja so darovali: c. in dvorni in ministerijski svetnik dr. Ivo Šubelj na Dunaju 250 kron, dvorni in sodni odvetnik dr. Stanko Lapajne 100 K (za odkupnino od obiskov pri odhodu z Dunaja), Franciška Pečar, Kranjska gora, 100 kron; Ivan Nagel, župnik v St. Ilju ob Dravi 10 kron, Josip Krmpotič, Pulj, 100 kron, Artur Lokar, c. kr. notar, sedaj v Mariboru, 50 kron; vseučiliški profesor dr. M. Murko, Lipsko, 20 kron; prof. dr. J. Marinko, Preska pri Medvodah, 10 kron, Fran Berlec, Kandija-Rudolfovo K 1.20. Skupaj K 651.20. Plemenitim darovalcem iskrena zahvala.

Begunska podpora. Begunci, spadajoči v razna glavarstva, se pritožujejo, da se jim podpora sploh še ni izplačala, ali pa le deloma. Zdi se, da nekatera c. kr. okr. glavarstva prenatano preiskujejo premoženjsko stanje begunca, predno mu podpora izplačajo. To preiskovanje utegne postati osodepolno za nekatere begunce pri približajoči se zimi. Torej proci s preiskovanjem. Odpravi naj se pogoj podpore, namreč »nepremoženost«. Vsak državljan, ki je bodisi prisiljen, bodisi prostovoljno vsled neposredne nevarnosti bežal in je doma zapustil hišo, posestvo, izgubil obrt, bi moral prejeti begunsko podporo, naj bo premožen ali nepremožen. Vzrok? Trpi namreč škodo radi cele države. Izvzeti bi mogli biti le državni in tem podobni uradniki z gotovo plačo ter znani kapitalisti brez posestva, ki živijo le od rente.

Gospodarske težave.

VII. vojno posojilo. Pri podružnici c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda v Ljubljani, K 8000 Antonio de Schiava, Ljubljana. — Gospod I. Kenda, lastnik hotela v Sofiji, rodom iz Boyca, je podpisal s posredovanjem »Banque Balkanique, Sofija« K 100.000 VII. avstrijskega vojnega posojila.

Turški storži. »Kranjsko deželno mesto za krmila« nam sporoča: Turški storži se smejo porabiti edino za krmo. Kdor jih ne bo v ta namen sam izkoristil, naj jih odda Deželnemu mestu za krmila v Ljubljani, ki jih bo porabilo pri izdelovanju melasne krme. Opozorjamo na to naše kmetovalce, da turške storže spravljajo in oddajo nakupovalcem Deželnega mesta za krmila ali pa komisijonarjem žitnega zavoda. Vsako sežiganje je danes strogo prepovedano. Pričakujemo, da bodo naši gospodarji radi prepuščili turške storže, ne le zaradi tega, ker imajo ugodno ceno, ampak tudi zaradi tega, da pripomorejo pri izdelovanju melasne krme, ki bo lahko marsikomu pomagala do lažjega izhajanja.

Prevozno dovoljenje za žito. Nekateri goriški begunci, ki se sedaj vračajo domov, imajo prihranjenega še nekaj žita, ki so ga svoječasno prinesli s seboj z doma. Nekateri so vzeli v občini, kjer so se začasno naselili, tudi njive v najem in so pridelali nekaj žita. Da prepečejo svoje žito v domači kraj, prejmejo pri ljubljanski podružnici Žitnega zavoda prevozno dovoljenje. Za to pa je potrebno, da se pri žitnem zavodu izkažejo s potrdilom županstva dotične občine, kjer imajo shranjeno blago oziroma kjer so imeli njivo v najemu. Na potrdilu je natančno navesti težo posameznih žitnih vrst in od kod ima vračajoči se begunec žito. — Zavod za promet z žitom, podružnica v Ljubljani.

Les. V Ogulinu se je nedavno vršila javna dražba stoječega lesa na šestih gozdnih parcelah. Cena je bila določena na 561.000 K. Ponudb je bilo toliko, da je cena poskočila na 1.017.000 K. Zdržal je konzorcij trgovcev I. Premroua in D. Vilharja z Reke ter M. Katniča iz Cirkvenice.

Poštni zavrtki za Bolgarijo. Glasom obvestila bolgarske poštne uprave se ne smejo v njenem službenem območju poštni zavrtki vračati na predajni urad, ne pošiljati za naslovnikom. Ako želi predajnik, da se mu vrne v Bolgarijo naslovljen poštni zavrt, mora predložiti posebno dovoljenje od »Direction de la prévoyance sociale a Sofia«.

Lloyd George o vojnem položaju.

London, 20. Reuter poroča: Ministrski predsednik Lloyd George je imel pred odhodom spodnje zbornice na božične počitnice govor, v katerem je naprej govoril o prehranjevalnih razmerah. Povdaril je, da je pri zavzemskih večje pomanjkanje živil, nego se je prvotno pričakovalo.

Kar se tiče plovbe, je stvar taka: Izgube v podmorski vojni se stalno manjšajo, ter je Anglija v tekočem letu izgubila le 6 odstotkov svojega uvoza. Zgradba novih ladij kljub pomanjkanju delavskih moči tako napreduje, da bomo letos v gradbi ladij dosegli rekordni uspeh leta 1913. Ravno tako napreduje boj proti podmorskim čolnom, ki jih čezdale več uničimo.

Glede vojaškega položaja bi bilo nespametno prikrivati, da smo doživeli razočaranja. Začetkom letošnjega leta je bila ruska armada, ki je imela vse svoje prejšnje neuspehe zahvaliti edino pomanjkljivi preskrbi z municijo in nezadostni opremiti tako bogato preskrbljena z municijo in topovi in tako silajno opremljena, kakor še nikdar poprej. Na to mogočno rusko armado na vzhodu, na dobro oboroženi angleško-francoski armadi na zapadu in na dobro opremljeno italijansko armado v Italiji smo stavili svoje nade in upali, da se bo vsem skupaj posrečilo pritišniti na prusko armado s toliko silo, da bi jo odločno porazili. Toda ruska armada na vzhodu se ni zganiila.

Važen dogodek je bilo osnutje medzvezniškega sveta, ki ima reševati finančna, gospodarsko-plovna, prehranjevalna in druga bistvena vprašanja zavezniških narodov. Ta ustanova je posebno zato znamenita, ker se je izvršila brez trenja in je dala zaveznikom priliko, da so se v spornih točkah sporazumeli.

V zadnjih tednih sta položaj zelo poslabšala dva dogodka. Prvič nepričakovani poraz Italije. Francoske in angleške čete so sicer z obžudovanja vredno naglo priskočile na pomoč in z gmočno ter moralno podporo smo dosegli, da se je v Italiji zopet dvignil pogum ter so se razbite čete vrnile na svoje mesto. Smelo torej rečemo, da imajo francoske in angleške čete veljk delež na upostavi položaja na italijanski fronti. Kljub temu je pa res, da je italijanski poraz na nevaren način obtežil vojaški položaj za francosko in angleško vojno vodstvo.

Drugi dogodek je nastopil na Ruskem in naš položaj še znatno poslabšal. Dosedaj je bila Rusija vsaj po imenu v vojni z Nemčijo. Njena armada je imela zasedeno zelo dolgo bojno črto ter je silila Nemčijo in Avstro-Ogrosko, da sta imeli na vzhodu znaten del svojih čet. Sedaj je Rusija sklenila premirje ter se potaja za mir. Saja je resnica, da so sprejela v premirni dogovor pogoji, ki Nemčiji zabranjujejo, da bi z vzhoda poslala čete na zapad. Toda take kose papirja smo imeli že preje. Rekel bi, da se dežela, ki zida na to, da se bodo Nemci držali pogodb bodisi po črki, bodisi po duhu, ni iz izkušenj ničesar naučila. To treba upoštevati.

Ta dva dogodka sta pomnožila naše skrbi in naložila ostalim zaveznikom nadaljna bremena. Neobhodno potrebno je, da doprine naša dežela še večje žrtve in svojo armado v bodočem letu se pomnoži. Zagotovila, katera smo L. 1916. dali delavcem, bomo morali preklatici in tudi te može poklicati na obrambo domovine na vojaškem poprišču.

Kar se tiče bodočnosti, ni dvoma, da bo do prihodnj meseci nakritičnejši v celi vojni, ker se je ena veleasila izločila iz vojne, a druga veleasila se je še ne vdeležuje v cellem obsegu. Brema, ki nas teži, je torej znatno. Toda ne mislimo, da je sovražnik brez težav. Delozmožnost nemškega delavca je tako padla, da opravi le še 48 odstotkov tega, kar je napravil leta 1914. In kljub temu, da smo imeli velike izgube, znašajo izgube britanske armade komaj četrtino ali petino nemških izgub. — O vojnih ciljih je Lloyd George izjavil: Ker je Rusija začela posebna počajanja, mora seveda tudi sama braniti svoja ozemlja. S tem je rečeno tudi vprašanje Carigrada. O nemških kolonijah mora odločiti mirovna konferenca v sporazumu z dotičnim prebivalstvom. Naj nihče ne misli, da smo šli v vojno radi nemških kolonij ali zato, ker bi hoteli anektirati le kosce tule zemlje. Čast Anglije je marveč zahtevala, da drži svojo besedo. Prusko nasilje na Belgijskem je povzročilo vojno. Brez zmaje ni miru. Zveza narodov, v kateri bi bila Nemčija zastopana po zmagovitih vojaških krogih, bi bila brez smisla.

Nato je govoril

Asquith o vojnih ciljih

In rekel, da morajo zavezniki čimdalje jasnejše dokazati, da je svrha te vojne ta, da se svetu v svobodni zvezi velikih in malih držav zagotovi varnost in svoboda in pravica. Vsled prestopa ameriške Unije se bo ta zveza raztezala na cel svet.

Opozarjam cenjeno občinstvo, da je dospela večja pošiljatev

ŠIVALNIH STROJEV.

Prosim toraj, kdor je stroj naročil ali se za istega zanima, da se oglaš čim preje v trgovini

JOS. PETELINCA, LJUBLJANA,

Sv. Petra nasip št. 7.

Tovarniška zaloga šivalnih strojev.

Istotam se kupita dve izložbeni omari.

BENCIN - MOTOR

(10 konjskih sil), komplet, in različni, skoraj novi

MIZARSKI STROJI

s pritliklinami, so za primerno ceno naprodaj.

Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 3331 (ako znamka).

3331 (ako znamka).

Kuharica,

ki je dobra gospodinja, dobi službo v župnišču na deželi.

Ponudbe na upravnishvo lista pod Kuharica 3365.

PRODAJO SE

v Jablanici pri Ilirski Bistrici trije eno-nadstropni

3364

grajščinski hlevi

obsežni 1600 kvadratnih metrov, pripravi

za prezidavo v stanovanja, z dvoriščem in zelenjadinim vrtom. Zemljišče se lahko pri-

kupi. — Natančneje se poizve pri gosp. A. Bervariu, Ljubljana, Vodovodna cesta 28.

Album razrušene Gorice in različne razglednice podrtih Gorice. Velika zaloga umetniških kart za 15—18 in 20 K za 100 komadov. Naročila se prosijo na naslov: **ANTON PFRTOT**, Gradec, Roseggerhaus

Prodaja se v Brežicah **hiša** števil. 82 in k tej pripadajoča pravica v vrtni na

PROSTOVOLJNI DRAŽBI DNE 6. PROSINCA OB 3. URI POPOLDNE.

Kupci se vladno vabijo. — — — — — Jožefa Zalokar.

Zatekel se je

pes

bele barve z rujavimi lisami, ki sliši na ime »Flokis«. — Kdor kaj ve o njem, naj blagovoli sporočiti na Sv. Petra cesti 93, v trgovini Podboj. 3362

Naprodaj je **krava s teletom**

ki ima 9 do 10 litrov mleka, simendolske pasme, pšenične barve, s četrtem, dva meseca starim teletom-junčkom. — — — — — Cena 2400 kron. — — — — — Naslov: **VIŠNJAGORA** števil. 20. 3361

PRODA SE bukov gozd okrog 4 orale, zelo lep in zaraščen, s stegenim bukovim lesom. — — — — — Tudi javori so vmes. — — — — — Vpraša naj se: **Ivan Sitar**, posestnik, Toplice na Dolenjskem. 3353

V najem se odda **malo posestvo** na Gorenjskem. Vprašanja naj se naslavljajo na naslov: **J. Sporn**, Kranj, kolodvor. 3340

Škornje še nove, iz predvojnega blaga **ZAMENJAM ZA ŽIVILA.** Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod števil. 3348.

Dva krepka **dečka** katera imata veselje izučiti se usnjarstva, sprejemem takoj **IVAN POLLAK** :: usnjarja :: **KAMNIK (KRANJSKO).** 3312

Hišna marljiva in poštena, vajena tudi otrok, se čimprej sprejme. — — — — — Predstaviti se treba: **Franca Jožefa** cesta števil. 16, I. nadstropje. 3352

Trgovski pomočnik mešane stroke, se takoj sprejme pod ugodnimi pogoji. 3350 Trgovina barv **A. ZANKL** sinovi, **LJUBLJANA**, Resljeva cesta 1.

Njiva v bližini Ljubljane, se prodaja Kje, pove iz prijaznosti upravnistvo »Slovenca« pod števil. 3346.

Naprodaj sta **2 kozi** na Sv. Petra cesti hiš. števil. 51. 3347

Razpisuje se mesto **vodja** Dobrodelne pisarne Zahteva se popolna zmožnost koncepta v slovenščini in nemščini. Želi se tudi znanje hrvaščine. Plača po dogovoru. Ponudbe Dobrodelni pisarni, Ljubljana, Kolodvorska ulica števil. 35. 3354

PREKLIC.

Podpisani obžalujem, da sem govoril in razširjal neresnične govorice o g. Juliju Podobniku, občinskem svetovalcu, češ, da je hotel odpoelati en vagon občinskega krompirja drugam, kar mu je pa preprečila mestna aprovizacija, ki mu ga je na kolodvoru odvezla ter zaplenila in ki ga bo med občane občine Moste razdelila — preklicujem in obžalujem vse žaljive besede kot neresnične. Moste, dne 14. decembra 1917.

JAKOB PORAVNE,
Novi Vodmat št. 123.

Službe išče 54 letni, trezen, zanesljiv, oženjen mož brez otrok, zmožen slovenskega in nemškega jezika, kot

vratar, čuvaj ali podobno. 3343 Naslov se izve pri upravi »Slovenca« pod števil. 3343.

Kupim **trocevno puško**

novi ali pa tudi že rabljeno, eventuelno zamenjam za brownig-repetirko, zelo dobro, na 7 streliv za šibre. Naslov pove uprava »Slovenca« pod števil. 3341.

Stanovanje z dvema ali tremi sobami išče mirna stranka. Kdor je odda ali preskrbi, dobi za nagrado drva. — — — — — Ponudbe na upravnistvo »Slovenca« pod števil. 3355.

ZAMENJAM ruski, pristno-astrahanski **kožuh. jopič** za srednjo, vitko postavo za mast, slanino ali drva. — — — — — Ponudbe sprejema uprava »Slovenca« pod »Kožuhočinasti jopič«. 3356

Kupim vsako množino novih in starih **svilenih odrezkov** po 20 K kg. **A. Landskroner**, Ljubljana, 3230 Sv. Jakoba nabrežje 39.

Prodaja se takoj 1 par močnih **volov** za vožnjo v valjčnem mlinu **SENICA & ŠINKOVEC, KOLIČEVO**, pošta Domžale. 3332

Stalna stranka, **išče** za takoj ali pozneje manjše **moderno stanovanje** Kdor ga preskrbi, dobi nagrado 5 kg čiste svinjske masti ali 150 K. — — — — — Ponudbe pod »Moderno stanovanje« na upravnistvo »Slovenca«. 3262

Hišnik se sprejme proti brezplačnemu stanovanju in eventualno kurjavi. — Delo, ki ga ima opravljati, se pri sprejemu določi. — Nastop takoj ali pa 1. januarja 1918. Ponudbe na: poštni predal 54, Ljubljana.

Uradnik išče stalno mesečno **meblovano sobo**

s 1. januarjem 1918, eventuelno s hrano proti delnemu plačilu v naturalijah. — Ponudbe na upravo lista pod »Soba 1918«.

Kupijo se lahke, enovprežne **sani** Ponudbe pod »Sani 3304« na upravo »Slovenca«.

Za vsako množino semenske **domače detelje** ima najboljšo porabo **FRANC POGACNIK**, LJUBLJANA, Dunajska cesta števil. 36. 3316

Zahvala.

Za obile dokaze iskrenega sočutja povodom prebridke izgube naše srčno-ljubljene sestre oziroma svakinje in tete, gospe

Ane Kregar

posestnice in trgovke

ter vsem, ki so spremili nepozabno pokojnico na nje zadnji poti, izrekamo svojo globokočutečo zahvalo.

ZALUJOČI OSTALI.

Potrjeni globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je naš ljubljani, edini sin, oziroma brat in stric gospod

Franca Podlogar

v torek, dne 18. t. m. v mladeniški dobi 18 let nenadoma preminul. Predragega ranjkega priporočamo v blag spomin in molitev.

Kal pri št. Janžu (Dolenjsko), dne 21. decembra 1917.

ZALUJOČA RODBINA PODLOGAR.

Zahvala.

Za mnogoštevilne dokaze iskrenega sočustvovanja povodom prerane izgube iskreno ljubljene, edinega brata, preč. gospoda

msgr. Antona Jakliča

izrekam v svojem imenu kakor tudi v imenu vseh ostalih sorodnikov vsem najtoplejšo zahvalo.

Prav posebno zahvalo pa smo dolžni preč. g. Ign. Frtinu, župniku v Zasipih, prebлагor. gosp. podpolkovniku kot zastopniku vojaštva, preč. ostali duhovščini in mnogobrojni župljanom, ki so spremili na zadnji poti našega prebлага rajnika.

Bog povrni vsem!

JANEZ JAKLIČ,
posestnik, Pusti Javor.

Hranilnica v Mariboru

(NARODNI DOM)

obrestuje od 1. prosinca 1918

naprej do preklica

1. HRANILNE VLOGE brez odpovedi po 3 $\frac{1}{4}$ %,
2. HRANILNE VLOGE proti trimesečni odpovedi po 4%.

V Mariboru, 15. grudna 1917.

RAVNATELJSTVO.

Mostne tehtnice

(Brückenwagen)

vseh velikosti in sistemov za tehtanje vozov in živine, izdeluje

Ivan Rebek, Celje.

Kostanjev, hrastov in bukov les

kupi vsako množino franko vagon

Strojilna tovarna SAMSA & Co v Ljubljani.

Vpoštevajo se le pisane ponudbe z navedbo cen.

Govor dr. Korošca v delegacijah.

V vojnem odseku avstrijske delegacije je dne 12. decembra imel poslanec dr. Korošec govor, v katerem se je uvodoma skliceval na izjavo Wolfsovega urada z dne 10. decembra, glasom katere se je izkazalo za nemogoče, da bi se takoj začelo razmotrivati mirovno vprašanje z ruskim armadnim vodstvom, ker so baje bila obojestranska pooblastila nezadostna. Samoumevno si želi vsakdo izvedeti, za katerega izmed predlogov ruskega armadnega vodstva, ki so bili priobčeni po časopisu, naši pooblaščenca niso imeli nobene pooblastila. Zlasti je iz gospodarskih razlogov zelo velike važnosti, da se armadno vodstvo izjavi o točki glede nameravane vrnitve obojestranskih vojnih ujetnikov v domovino.

Govornik prosi z ozirom na to, ker je zbolel naš zunanji minister in ker so se baje gibala dosedanja pogajanja samo v vojaškem okvirju, tudi vojnega ministra, da poda pojasnil o pogajanjih za premirje. Ker je iz poročil Wolfsovega urada, če se jih prav čita, razvidno, da je samo izpraznjen otokov v Riškem zalivu nepremagljiva ovira za sklepanje premirja, bi govornik zlasti glede te točke rad dobil pojasnil.

Nadalje je govornik pripomnil, da ne samo slehern kristjan, ampak tudi vsak olikanec zasleduje z velikim strahom boje, ki se odigravajo za sveto mesto Jeruzalem. Vse navdaja velika skrb, da bi tamošnja svetišča, ki so milijonom, milijonom draga, postala žrtev razdejanj, povzročenih vsled vojske. Vpraša torej vojnega ministra, je li v položaju, da že danes, ako je mogoče, poda natančnejši pojasnil o dogodkih pri Jeruzalemu in zlasti o vplivanju vojske na svetišča tega mesta; ako bi pa to ne bilo mogoče, bi naj v poznejšem času podal tako naznani. Vsem kristjanom je tudi zelo mnogo do tega, da tudi druga sveta mesta v Palestini ne bi postala žrtev razdejanj vsled vojske. Vpraša nadalje vojnega ministra, ali bi ne mogel najti primerne poti, da bi se na armade, ki se vojskujejo v Palestini, vplivalo v tem smislu, da bi se po možnosti varovali tamošnji sveti kraji.

Nadalje omenja govornik interpelacijo poslanca Polonija v ogrskem državnem zboru, češ, Ogrska je dala več vojskujočega se vojaštva kakor Avstrija, in na odgovor, ki ga je na to interpelacijo dal honvedski minister Szurmay, kateri je, čeprav je utemeljeval dejanske razmere, vendar naznanil ogrski poslanski zbornici, da bo ogrska vlada posredovala ne samo pri avstrijski vladi, ampak tudi pri vojnem ministru, da se bo odpomoglo tem razmeram. Tudi tukaj se zopet kaže stremiljenje Ogrov, da bi kolikor le mogoče odvalili od sebe vse neprijetnosti vojske, in da bi jih naložili na rame drugih. Izvajanjem ogrskega honvedskega ministra bi še bilo pristaviti, da je vzrok nižjega odstotka za vojsko sposobnih v Avstriji tudi ta, ker težavnejše obdelovanje avstrijske zemlje potrebuje več kmetovalcev, ker ima Avstrija več takih kvalificiranih delavcev, ki se jih mora uporabljati v tovarnah za izdelovanje municije in ker so — kakor je splošno znano — prehranjevalne razmere na Ogrskem mnogo boljše kot v Avstriji. Upati je treba, da se vojni minister tozadevnemu pritisku Madžarov ne bo udal. Madžari so že z moralnega vzroka obvezani, da nosijo večja bremena kakor mi. Tamkaj se nahaja večina še vedno v taboru vojnih hujskačev in vemo tudi, da se vedno še nahaja na Ogrskem glavni netilec sedanega svetovnega požara, ki se zove grof Tisza. Vojnega ministra se sploh mora prositi, da se odločno ustavi naraščajočemu vplivu Madžarov v naši armadi.

Saj vendar ogrska armadna politika stremi za tem, da bi v armadi dobila pretežni vpliv. Kot sredstvo za doseg tega cilja se zlasti poudarja, češ, da je bilo to, kar so storili Madžari v tej svetovni vojski, prvovrstno. Govornik o tej zadevi ne mara govoriti obširno, ker si sam o tem ne more napraviti nobene sodbe, toda, kolikor se pač čuje od moštva in častnikov, se mora dvomiti nad tem, da bi bilo prvovrstno to, kar so Madžari storili v tej svetovni vojski. Jako čudno je, da ogrske čete večkrat, ko se jih na pritisk vlade od vrhovnega armadnega poveljstva posebno pohvali, že v bližnjih dneh napravili sramoto taki pohvali. Tako je bilo v deseti soški bitki pri Kostanjevici in še ne dolgo od tega ob reki Piavi. Kjer se je reklo, da so se Ogrji posebno odlikovali, so bili hrvatski domobranci tisti, ki so bili od Ogrov označeni za ogrske honvedne čete. Da imajo hrvatske čete, čete iz alpskih dežel, med njimi tudi nemške čete, največji delež na krasnih uspehih naše armade, je znano ne samo v naši armadi, ampak tudi v Nemčiji pri merodajnih najvišjih osebah. Kako so madžarski elementi ropali in plenili pri avstrijskih državnih podanikih, o tem se bo pozneje doprinesel dokaz. Saj je armadno vrhovno poveljstvo bilo prisiljeno, da je moralo v Galiciji ščititi poljske in rusinske kmete pred takim načinom madžarskega osvobojenja.

Na enak način je vsled madžarskih čet moral trpeti tudi naš jug. Kot dokaz služijo nebrojne pritožbe iz dobe zadnje ofenzive. Nasprotno pa niso nikoli našle slovenske čete priznanja od strani armadne uprave, čeprav so se vselej izkazale za hrabre. O slovenskih in hrvatskih četah kot takih ni bilo, izvemš čet hrvatskih domobrancev, nikdar pohvalne besede. Polki so se vselej navajali le samo po številkah, ali se je pa govorilo splošno o četah iz alpskih dežel, in vendar je doprinesel slovenski narod največ žrtev, ker je kot najbolj zdrav avstrijski narod dal razmeroma največje število za vojaško službo sposobnih vojakov. V zaledju se ni pripetil niti eden slučaj izdajstva. nasprotno je pa slovensko ljudstvo na najpožrtvovalnejši način podpiralo čete, kar bo mogel potrditi iz lastne izkušnje tudi vojni minister, kateri je pri Slovencih v najboljšem spominu. Madžarski vpliv v vojni upravi sega danes tako globoko, da se v zadnjem času govori o razdelitvi vojnega ministrstva v dva dela, v avstrijsko in ogrsko vojno ministrstvo. Govornik prosi vojnega ministra pojasnila, koliko je resnice na tem. Vojno ministrstvo kakor tudi generalni štab sta vedno bolj izročena madžarskemu vplivu. Nekaj posebnega je pa to, da je izročeno vodstvo vojn nadzorovalnega urada dvema madžarskima častnikoma. Vsa zatiranja, ki jih je pripisovati na rovaš vojn nadzorovalnemu uradu, vse aretacije in zaprtja avstrijskih podanikov slovenske narodnosti vsa tlačenja slovenskega časopisa je zakrivil madžarski vpliv vojn nadzorovalnega urada. Kar najodločnejše se moramo zavarovati zoper kršitve državnih osnovnih zakonov, in zahtevati se mora, da se kar najhitreje odstrani nedostatek, da bi eksponenti mardžarske oligarhije izvrševali oblastvene pravice avstrijske države.

Kaj žalostno poglavje so grozna preganjanja, katera so morali Jugoslovani pretrpeti od strani vojaštva za časa vojske. Nočem zadeve posplošiti in hočem konstatirati, da so med vojaštvom tudi častne izjeme, ki bi bile naklonjene Jugoslovanom. Krivo tega sistema ni samo vojaštvo, ampak tudi politične oblasti, ki si svojih dolžnosti nasproti vojaštvu niso bile sveste. Pri vojaških oblastvih je vladalo naziranje, da je »avstrijstvo« istovetno z »nemštvom«, vsled česar so slehernega, ki ni bil prijazenega mišljenja nemštvu, smatrali kot Avstriji sovražnega. To naziranje in z njim združen razvit in obsežen denuncijantski sistem je povzročil strahovito in grozno preganjanje Jugoslovanov. Govornik navaja celo vrsto slučajev, ko je vojaštvo na podlagi grdi denuncijacij aretiralo nedolžne osebe, mnogi so bili po nedolžnem obsojeni, mnogi brez obsodbe usmrčeni.

V Bosni so bili sistematično ustanovljeni in organizirani varnostni vojaški oddelki z namenom, da sovražno postopajo proti slovenskemu, zlasti srbskemu prebivalstvu. Najmanj desetisoč nedolžnih ljudi je bilo žrtev tega sistema.

V trdnjaskem okraju Trebinje so se takoj ob izbruhu vojske napolnile ječe z uglednimi državljani in že takrat, ko so jih zapirali, so jim žugali, da bodo usmrčeni, čeprav nihče od teh ni ničesar zakrivil in čeprav ni bila proti nikomur uvedena nobena preiskava. Glavni krivec tega postopanja je še danes v aktivni službi se nahajajoči general Braun. Okrajni glavar, ki se je zavzel za te žrtve, je bil premeščen iz Trebinja. Tudi na Hrvatskem je bilo brez vsake preiskave cela vrsta oseb usmrčenih od vojaštva. Neko ženo so s tri dni starim otrokom ubili v postelji. Usmrčena je bila tudi neka 73 let stara žena. V neki hrvatski vasi je bilo po umiku Srbov brez vsake preiskave usmrčenih 24 oseb, čez 700 oseb so pozaprl. V neki drugi vasi je bilo brez vsake preiskave ustrelenih 18 vaščanov, med temi tudi nek pravoslavni duhovnik, ki za časa vpada Srbov v vasi niti ni bil navzoč. Govornik napoveduje tozadevne interpelacije z natančnim opisom posameznih slučajev. Tudi leta 1915 še niso prenehala preganjanja, tudi v najnovejšem času se še dogajajo.

O vsem tem, kar se je dogajalo na Štajerskem, Koroškem, Kranjskem, Primorskem, v Dalmaciji, Bosni in Hercegovini, se do danes ni vršila nobena preiskava. Jugoslovanom se ni dalo najmanjše zadoščenje, množestvilni morilci od prostaka do generala Brauna pa še hodijo kot pošten ljudje ponosno po svetu.

Ni se uopštevalo duševno trpljenje Jugoslovanov in tudi se ni povrnila materialna škoda, v kolikor jo je namreč sploh mogoče popraviti. Povsod imajo za nje gluha ušesa, k večjemu je Jugoslovanom pričakovati novih obrekovanj in zasledovanj. Jugoslovani niso našli v tej državi nobene pravega varstva.

Govornik obžaluje številne žrtve, toda iz krvi, ki je tekla tam doli na jugoslovanski zemlji, iz preganjanj se je nanovo rodila želja po svobodi, samostojnosti in samoodločbi, želja, ki je spavala od leta 1848. V tem ozračju so morale, kakor je naravno, nastati državnopravne deklaracije, in nihče ne bo mogel iztrgati iz src

jugoslovanskega ljudstva idealov svobode, samostojnosti in neodvisnosti. Slepota in laž je, če kdo reče: Ta gesla vas je ententa naučila.

Ne, te ideje so dremale od leta 1848. v jugoslovanskem ljudstvu, toda preganjanja v jugoslovanskih deželah so jih vzbudila k novemu življenju. Če se naj kdo trka na prsi, potem je vojaštvo, ki si mora reči, da je ono samo izzvalo nezadovoljnost z državo in vsa stremiljenja po svobodi in neodvisnosti.

Odkar so Jugoslovani v delegacijah, so vselej glasovali za potreščine armade. Sedaj je pa položaj drugačen. Visoko cenimo osebo vojnega ministra, ker smo spoznali njega in njegovo delovanje na jugoslovanski zemlji, toda kredit se ne dovoljuje njegovi osebi, ampak vojni upravi. Ne Jugoslovani — ampak vojna uprava je kriva temu, da stranka govornika ne bo glasovala za vojni proračun.

Foersterjeva 80letnica.

Dne 20. dec. t. l. je obhajal prvak slovenske glasbene umetnosti, profesor Anton Foerster, svoj 80. rojstni dan. Ime skladatelja Foersterja je med Slovenci tako znano, tako v čislju, kakor malokaterega drugega delavca v naši glasbeni umetnosti. Njegove vzorne cerkvene skladbe, njegovi divni četverpesji, moški, ženski in mešani zbori in soli se pojo po vseh slovenskih pokrajinah, pojo z navdušenjem in ljubeznijo kot pristni domači glasovi, ki v naših srcih vsikdar vzbujajo najgloblje odmeve. Profesor Foerster je takorekoč oral ledino na našem glasbenem polju, ustvaril nam je slovensko glasbeno terminologijo, uglasbil prvo slovensko opero, odel našo narodno pesem v krasno ji pristojajočo salonsko obleko. Naš prvi glasbeni zavod »Slovenska Matica« in ime profesorja Foersterja sta neločljivo zvezana. V manj plodovitih časih naše glasbene muze je imela »Matica« v Foersterjevih skladbah neizčrpen vir za svoje koncerte. Nad pol stoletja je bil Foerster glavni stebel naše glasbene umetnosti, on je najzaslužnejši in najodličnejši naš skladatelj v dvajsetem stoletju. Zato se ga ob njegovi 80letnici najhvalečnejšega srca spominjajo vsi Slovenci, pa tudi Hrvati, ki jim je istotako dobro znan. — Anton Foerster se je rodil 20. decembra 1837 v Osenicah na Češkem. Njegov oče Jožef, ki je bil izvrsten učitelj in glasbenik, ga je poučeval že v nežni mladosti v glasbi. Anton je napredoval v tej stroki tako pridno, da je že kot gimnazijec - drugošolec pri dijaških mašah igral na velike orgle. Pozneje je študiral na gimnazijah v Mladí Boleslavi in Budjevicah. Tukaj je sodeloval že v glasbenem zavodu J. Eila kot pomožni učitelj. Po maturi je vstopil v red cistercijanov v Višebrodu, kjer je imel priliko spoznavati koralno petje. A še pred koncem novicijata je dal samostanu slovo ter šel v Prago študirat prava. Tudi tukaj je bil kot pravnik obenem učitelj v glasbenih zavodih Mikovem in Smetanovem. Slavni skladatelj B. Smetana, spoznavši izredni muzikalični talent Foersterjev, ga je nagovarjal in vzpodbujal h glasbenim študijam in Foerter ga je ubogal ter se po absolviranih pravnih študijah popolnoma posvetil glasbi. Da bi dobil potrebne čase in priliko za take študije, je sprejel ponudeno mu službo organista in vodje glasbe v stolnici v Senju v Istri. Tukaj je ustanovil glasbeni zavod z glasbeno kapelo. L. 1867. so ga povabili v Ljubljano ter ga namestili kot pevovodjo Čitalnice in kapelnika dramatičnega društva. Tukaj so ga začeli že čez eno leto oblagati z delom, da mu ni preostajalo časa, ki bi ga uporabljal umetnosti in narodu v prid, kakor bi rad, kajti: opravljal je službo orglarja in kapelnika stalnega kora, vodil orglarsko šolo, poučeval v petju na c. kr. srednjih šolah in v obeh semeniščih ter urejal cerkvene priloge za »Cerkveni Glasbenik«. Izmed Foersterjevih skladb omenjamo le glavne: »Gorenjski slavček«, opera, obdarovana s prvim deželnim darilom; »Cerkvena pesmarica«, katero je izdala družba sv. Mohorja; »Missa solemnis«, zložena v čast deželnega jubileja; »Pevska šola«, »Nauk o harmoniji, generalbasu, modulaciji, kontrapunktu itd.«, »Klavirska šola«, katero so povsod celo v berlinskem listu »Klavierlehrer«, jako pohvalno kritikovali. — Nekaj njegovih narodnih pesmi je izdala »Glasbena Matica«, mnogo zbirk (»Triglav«, »Venec Vodnikovih pesmi« itd.) je izdal sam. »Glasbena Matica« je izdala dalje že več zvezkov njegovih koncertnih skladb in ga za njegove velike zasluge imenovala za svojega častnega člana. Počastila ga je tudi že naša slovenska prestolnica in mu podelila častno meščanstvo. V srcu slo-

venskega naroda pa mu ostane večer hvaležen spomin. Bog ga nam ohrani do skrajnih mej!

Pogled v naše gospodarstvo po vojni.

»Straža« piše:

Avstro-ogrsko monarhija je že v mirni dobi imela pasivno trgovsko bilanco, to je, njen uvoz je presegal izvoz. Svoto, za katero je uvoz presegal izvoz, smo ostali inozemstvu dolžni. Tako smo se od leta do leta bolj zadolževali. Ko bi bili ta dolg napravili za stvari, s katerimi bi bili povečali svoje narodno premoženje, bi to ne bila nikak nesreča. Bili bi v položaju gospodarja, ki si je najel posojilo, da si zboljša svoje gospodarstvo in si s tem ustvari boljše življenjske pogoje. Toda tega pri nas žal ni bilo. Velik del našega uvoza so tvorili predmeti, s katerimi si nismo na nikak način povečali svojega narodnega imetja: razni predmeti razkošja, kolonialno blago, kava itd. Bili smo v položaju gospodarja, ki mu redni dohodki ne zadoščajo za pokrivanje življenjskih potrebščin in se mora zato leto za letom zadolževati. Kaj bo konec takega gospodarstva, leži na dlani: boben. Nič drugačen, kakor potek kopičenja dolgov v zasebnem, ne more biti tak potek tudi v splošno-narodnem gospodarstvu določenega gospodarskega ozemlja. Posledice se pokažejo prej ali slej v obliki težkih kriz, gospodarskih katastrof in bankerotov. Mi v monarhiji smo te posledice pred vojno že občutili v obliki padanja vrednosti naših deviz državne rente in državnega kredita. Tudi velik borzni krah leta 1912. je bil le posledica gori opisanih nezdruženih razmer. Vsem nam je še v živem spominu, kako smo se par let pred vojno morali zateči v Ameriko, kjer smo dobili z veliko težavo par sto milijonov kron posojila proti uprav odevskim obrestim.

Kdor je imel priliko potovati po inozemstvu, se je tudi lahko prepričal, da je bilo življenje v Avstriji že pred sedanjo vojno med vsemi evropskimi državami najdražje in da so bile pri nas najtežavnejše življenjske razmere. Bilo bi preko okvira časopisnega članka, ko bi hoteli raziskovati razloge tega pojava, a glavni vzrok je pač v naši pasivni trgovski bilanci, ki ima svoj izvor zopet v dualističnem ustroju monarhije, ki tišči k tlom toliko moralne, kolikor gospodarske sile narodov, ovi-rajoč jih v njihovem zdravem razvoju. Naravno je torej, da pri vsem tem pogled v našo gospodarsko bodočnost ne more biti ravno razveseljiv. Nikakor ne mislimo naslikati vraga bolj črnega nego je res, a po drugi strani tudi ne smemo zatiskati oči pred resnico.

Ako izvzamemo zaveznike monarhije ter zasedena ozemlja, potem Švico, Nizozemsko in Škandinavske države, smo vsled vojne od vsega sveta ločeni. Zato je tudi naš izvoz padel na minimum. Kar smo mogli uvažati iz gori navedenih dežel, je bilo prav neznatno. V glavnem smo bili navezani nase in na svoje lastne gospodarske vire in moči. To je bilo v nekem oziru dobro, ker se nam ni bilo treba zadolževati pri inozemstvu. Vse to pa naše valute vendar ni moglo rešiti pred razvrednotenjem. Po drugi strani pa ima to tudi svoje slabe strani, ki se pokažejo v celoti šele po vojni. Ako smo vzdržali tri in pol leta z lastnimi gospodarskimi sredstvi in ako je naše gospodarstvo samo moralo pokrivati vse zahteve, ki jih je stavila nanj vojna, se je moglo to storiti le z žrtvami, ki bodo morale imeti naravnost pogubne posledice za bodočnost. Naše narodno gospodarstvo se nahaja v položaju kmeta, ki je opustošil svoje gozde, izpraznil svoje hleve in ki leta in leta ni gnozil svojih njiv in je torej tiral takozvano roparsko gospodarstvo. To pa se mora prej ali slej maščevati in dovesti do gospodarske katastrofe.

Po vojni naš kmet ne bo imel živine, da bi mogel obdelati svojo zemljo, ne gnoja, da bi pognojil svoje polje; tovarnarji ne bodo imeli surovin, da bi mogli zopet začeti s svojimi obrati, dočim bodo naša trgovska skladišča prazna. Kmetje bodo morali gledati, da zopet napolnijo svoje hleve ter nadomestijo fundus instructus in inventar, tovarnarji, da dobe surovine, trgovci, da nakupijo blago za svoje trgovine. Za vse to se bomo morali obrniti na inozemstvo. Žive živine pač ne bomo mogli mnogo uvažati. V glavnem bo pač treba čakati na domačo prirejo. To pa bo le mogoče, ako se bo domači živinoreji nekaj prizanašalo. Zato bo treba brezpogojno dovoliti uvoz prekomorskega mesa, to ne le da se preskrbi prebivalstvo mest in industrijskih krajev, temveč tudi za to, da se bo mogla domača živinoreja oddahniti in spopolniti vrzeli, ki jih je povzročila vojna. Glede uvoza surovin bomo že sami posebi odvisni od inozemstva in enako, vsaj prvo leto po vojni, glede žita. Pa kaj tudi treba vse to podrobno naštet. Manjkalo nam bo po vojni vsega: živine, živeža, strojev, obleke, surovin, in za vse to se bomo morali obrniti na inozemstvo, in sicer po velikem delu na svoje sedanje

sovražnike. Če in pod kakimi pogoji nam bodo hoteli prodati naši današnji sovražniki vse to, kar bomo nujno potrebovali, je zopet odvisno od mirovnih pogojev. Vse nemci lahko kriče o »nemškem miru«, ki naj bi vsemu svetu narekoval mirovne pogoje, ki so jih postavili nemški šovinisti. Toda ta vojna ima svoj izvor v gospodarskih razlogih, tako bo tudi končala kot gospodarska vojna. Gospodarsko pa je danes ententa močnejša. Zato je mogoče le mir, ki bo upošteval uspehe vojne na eni, z gospodarsko močjo na drugi strani. Torej na podlagi medsebojnih kompenzacij. Miru potrebujemo vsi. Po sklenjenem miru pa bodo narodi in države zopet stopili v medsebojne trgovske stike. Saj potrebujejo tudi narodi (države) drug drugega in so drug od drugega odvisni. Kaj se pravi biti izoliran od vsega sveta, okušamo že tri in pol leta bridko dovolj na lastni koži. Mir, ki bi izpadel po želji vsenemcev, pa bi utegnil povzročiti, da bi se nadaljevala še leta in leta gospodarska vojna proti centralnim državam. Tega pa mi ne bi mogli vzdržati in Nemčija, kot pretežno industrijska država, seveda še manj. Takoj po sklenjenem miru se bomo zato morali obrniti na svoje današnje sovražnike, da nam prodajo vse ono, česar sami ne bomo imeli in kar bomo nujno potrebovali. Ali bodo oni to hoteli? Ko bi mi mogli ono, kar bomo rabili, plačati v gotovini, bi mogli reči: Za denar se vse dobi, dasi v mednarodnem prometu tudi ta rek ne velja vedno. Toda mi se bomo morali obrniti na danes nam sovražnik inozemstvo ne le, da nam prodajo, česar ne bomo imeli, a bomo rabili, temveč tudi, da nam vse to kreditirajo. Godilo nam se bo torej tako, kot človeku, ki mora prositi za kredit onega, s katerim se je pravdal, ki mora prositi svojega včerajšnjega pravnega nasprotnika, da mu posodi denar za plačilo pravnih stroškov. Na vsak način bomo torej odvisni od dobre volje svojih današnjih sovražnikov. Ta dobra volja pa bo seveda odvisna od pogojev, pod katerimi bo sklenjen mir.

Kredit, ki ga bomo rabili v inozemstvu, pa bo znašal, četudi ne toliko, kakor pišejo ententni in ententi prijazni listi, 15 do 30 milijard kron, vendar več milijard kron. Sedaj pa treba pomisliti, kako neprimerno boljši je bil naš gospodarski položaj pred vojno, ki je uničila na milijarde vrednot in kljub temu že pred vojno nismo imeli takorekoč nikakega kredita v inozemstvu. A kaj bo šele po vojni? Kje so one kompenzacije, ki jih bomo mogli nuditi sedaj sovražnemu inozemstvu za kredite, ki nam naj bi jih to inozemstvo dovolilo? Jasno je, da smo tu pred problemom, ki ga dualistična monarhija ne bo nikdar rešila. Le preosnutje monarhije v zvezo zadovoljnih narodov more rešiti njeno gospodarstvo pred popolnim polomom in narode monarhije pred gospodarskim poginom.

Razmere na južni železnici.

II.

»Edinost« piše: Nešteto interpelacij, pritožb, protestov in resolucij je bilo sklenjenih in spisanih, na vsa mogoča mesta glede kršenja člena 19. državnega osnovnega zakona, pa vse zaman. Južna železnica je ostala kot je bila — zvesta nemški svoji tradiciji francoskemu kapitalu. Od Špelfelda dalje čez Maribor na zapad in jug gresta njeni dve glavni progi, ena do Trsta, torej celotno, druga pa do Paternionna severno Beljaka po slovenski zemlji. Toda edino na Kranjskem in par postaj na Goriškem nosi slovenski napis, same tuje krajeve označbe, bodisi nemške ali pa laške kažejo natančno, kako nas je lizala nemška »kultura«. Še tako daleč so šli, da so rajši upeljali laška imena kot pa slovenska. Vlada pa tudi ni ščitila naših imen, kako, saj je sama uvedla prakso. Vsakdo se spominja še pred par leti vidnega napisa na Prestranku: Pröstraneg. Toda z napisi je tudi še vse drugo le nemško, bodisi tarifi, bodisi vozni redi, vozni listi, ceniki na razne pristojbine — slovenski groš pa je le dobrodošel slavni družbi tam na Dunaju. Niti najnavadnejša naznanila niso v slovenščini izdana. Ali naj tu ostane človek miren? Konec naj bo že tem razmeram!

Na čelu prometne službe stoji kranjski Nemec Praschnigger ali Prašnikar. Tedaj so šele nastali za Nemce zlati časi. On je šele zavihtel pravi bič nad slovenskimi uradniki in delavci. Ko pa je nastopila vojna — si je postavil v preganjanju naših ljudi krono na glavo. Na podlagi podlih denuncijacij so se premeščali naši uradniki s svojih postaj med trde Nemce, na Tirolsko in Gor. Štajersko, na Dunaj in Koroško tam od Špitala so morali naši reveži. Pustiti so morali svoje družine — samo, ker so bili dobri Slovenci. Teh slučajeve ni malo. Odlikovalo se je par ljudi z denuncijacijami, ki so menda samo od tega živeli. Koliko naših inteligentnih uradnikov je moralo v prognanstvo, kjer jih še sedaj tarejo materialne in duševne skrbi. Mnogo jih je bilo naknadno nato poklicanih v vo-

jaško službo, in tu jih je čakalo sijajno zadoščenje — bili so skoraj vsi odlikovani, nekateri celo s prav visokimi odlikovanji in redi. To pa je obenem tudi močan poper za vse one lopove, ki so brez vzrokov, brez povodov označili naše ljudi kot nezanesljive uradnike, kot veleizdajalce in ne vemo kaj še vse. Namestili pa so par nemških uradnikov, nezmožnih jezika, ki se niso spoznali niti v prometu, niti v ozemlju. In vendar niso mogli vseh premestiti, mnogo jih je še ostalo, toda absolutno in relativno število premeščencev, boljše rečeno preganjencev je veliko višje kot pa pri južni železnici. Dobro se je izkazal gospod prometni ravnatelj kot »poznavalec« naših razmer, ampak še bolj pa se bo, ko odide v že davno zasluženi pokoj, ki ga tudi kmalu sprejme med svoje.

Končno pa naj na kratko omenimo, kako je vplival znani Forstnerjev jezikovni ferman na že itak šovinistično razpaljene živce Nemcev. Sami smo bili priče, ko so morali uradniki v velikem odlično slovenskem kraju v pisavi medsebojno in pa z nižjimi in z višjimi govoriti edino nemški — bili so pa vsi Slovenci, načelnik pa Slovan. — Jasno je, da te razmere niso bile v korist prometu in službi, niti niso vsi oni Forstnerjevi predpisi dosegli svojega celotnega namena. Uradovalo se je sicer nemški, ampak vsak pri nas vdomačeni človek je moral uvideti, da tako ne gre dalje. Edino oni denuncijanti so bili vedno na delu, padale so denuncijacije — dokler ni končno tudi tu rešil državni zbor mučnega položaja. Omenjeni Forstnerjev predpis se je moral omiliti, izginil pa še ni, pa upamo, da skoraj bo, če ne izlepa pa izgrda.

Da je pri tržaškem inšpektoratu, sedaj v Ljubljani, na vodilnih mestih vse polno Nemcev, ki gotovo nimajo preveč smisla za naše narodne zahteve, je znano. Odtam, kot tudi iz Gradca in Dunaja, veje čuden germanizatoričen duh in naši poslanci se morajo prepirati za vsak napis, za vsako mrvice posebej, da jo izsilijo. Nameščajo se po naših zemljah povsod Nemci in nemškutarji ter na tak način izpodrivajo Slovence. Ako pa je Jugoslovan na potu, ga pa z mirno vestjo premeste na Tirolsko oziroma Gor. Štajersko, pa je zopet na naši zemlji mesto prosto za Nemca. — Koliko časa pa naj gre to še dalje?

Časi, ko je eden gospodoval desetim narodom, so minuli. Formula samodoločbe narodov ni nova, ampak sedanja vojna je pospešila njen zmagoviti nastop po svetu in bo tudi dokončala njeno zmago. Ni to sama fraza, pač pa javna beseda, in te se moramo okleniti vsi narodi, kar nas je bilo dosedaj zatiranih. Naše izborna narodno zastopstvo na Dunaju je poseglo z velikim činom v tok našega narodnega življenja in mu dalo s svojo slovesno državno pravno deklaracijo moderno pot. S te poti ne smemo kreniti mi pri železnici, temveč moramo natančno hoditi po njenih navodilih.

Ženski vestnik.

Spoznavmo se! V 3. zvezku »Ženskega Svijeta« je priobčila Zorka Sime Lazića članek: »Srbska žena.« Uvod je pobejen, nadaljevanje se glasi: In ni se jej zasolilo oko. Skrila je globoko žalost in — se lotila dela. Svojega in mozevega in čisto tudi sosedovega, ako je ostala samo majhna deca. Bila je: mati, bolniška strežnica, delavka. Delala je vestno, trezno, molče... dočim so padali nanjo od vseh strani čimdalje težji in češči udarci. A ona molči. Močna bolest nima glasu ne solza. Nima jih. Suha je... Samo svoj duh je povzdignila h Gosopdu in pogled je uprla v daljavo... tje, kjer se sedaj dovršuje veliko delo. Kajti: veliko delo se gradi — a velika dela zahtevajo velikih žrtev. Ona to ve, čuti. In zato je tako močna. Pa četudi vsaki dan, vsaka minuta nosi s sabo v večnost na tisoče dragih, tako potrebnih življenj — ona stiska srce, pomirja nad tolikim barbarskim krvološtvom razbolelo dušo in... čaka zvršetka tega dela: zoro jugoslovanskega edinstva. In glej, ta ji prinese enakost, ravnopravnost. Bo in mora! Mora, saj je žena opravljala sedaj poleg svojega še moško delo: na njivi, v trgovini, pisarni, na pošti, železnici, povsod in dokazala, da je sposobna za to delo; dokazala, da je v mnogočem duševno in telesno celo jačja nego moški, ker je vztrajnejša, dokazala, da je moralno krepkejša, ker ni bilo nikjer nobenega slučaja — dasi so mnoge preganjali, zaprli, obesili —, da bi bila kaka žena zatajila načelo, idejo in rekla: »bila sem na krivem potu« itd., da bi se bila kaka žena odrekla svoje narodnosti ali ovajala in vohunila svoje brate in sestre, kakor so to storili mnogi moški... Članek zaključuje: Da, žena je boljša od moža. Hvala ti, sestra Srbkinja, za tvoje obnašanje! Hvala tudi vam drage sestre Hrvatice in Slovenke!

Za žensko izobrazbo v Dalmaciji. »Ženski Svijet« poroča: Lani so oživilo tvorili profesorji hrvatske gimnazije in preparandije v Zadru pod pokroviteljstvom »Dobrotvornega hrvatskega društva« in »Dobrotvornog društva hrvatskih gospodja« dve prosteni in izobraževalni ustanovi: zasebni enoletni tečaj za deklice in tri kola predavanj za ženske sploh. Uspeh je bil zelo lep: trgovski tečaj je dovršilo 40 deklic, predavanja, ki so trajala 4 mesece, je pa obiskovalo 60 do 70 gospej in gospodičen. Predavali so: o hrvatski književnosti, dušeslovju, zemljepisju, fiziki, kemiji, zdravstvu, staroklasičnih dramah in ženskem vprašanju. V letošnjem šolskem letu se trgovski tečaj in predavanja nadaljujejo; razen tega se otvori prvi razred dekliške realne gimnazije s hrvatskim učnim jezikom in enoletni tečaj za izobrazbo otroških vrtnaric.

Razmere državnih in zasebnih uradnic v Bosni so skrajno bedne. V državni službi dobivajo po 60 K na mesec, v zasebni po največ 90 do 100 K. Celo strokovne učiteljice v obrtnih šolah nimajo več nego 110 K mesečne plače, vojne podpore so pa v vseh treh letih dobile 100 K. Pri nas je v tem oziru vsaj nekaj boljše, dasi morajo ženske tudi tu delati splošno cenejše nego moški.

20 let urednica in organizatorka. Meseca oktobra letos je praznovala gospa A. Popp, ustanoviteljica in urednica soc. demokratičnega glasila »Arbeiterinnenzeitung« in organizatorka soc. dem. ženskega delavstva na Dunaju, 20letnico svojega delovanja. Gospa Popp zavzema v socialno-demokratski stranki zelo vplivno stališče.

Pravno akademijo za ženske so otvorili na Dunaju. Sola je namenjena v prvi vrsti ženam in dekletom, ki delujejo v javnih uradih in večjih podjetjih, pa bi rade izpopolnile svoje znanje. Pouk se bo vršil v štirih semestrih s semetralnimi in sklepnimi izpiti. Razlika med poukom na fakultetah je v tem, da morajo slušateljice na akademiji pri pouku sodelovati. V vsak tečaj se sprejme 40 do 50 slušateljic, nameravajo pa odpreti tudi paralelke.

Proti toku. Začetkom decembra t. l. se je vršilo na Dunaju zborovanje krščanskega nemškega ženstva; zastopane so bile ženske katoliške organizacije in avstrijska nemško-narodna gospodinjstva organizacija. Med drugim je bilo na dnevnem redu vprašanje ženske volilne pravice; obe poročevalki: gospa Gabriela Walter za krščansko žensko zvezo in dr. Alma Seitz za nižjeavstrijsko žensko organizacijo, sta se načelno izrekli proti ženski volilni pravici. Ker se pa toku časa ne bo mogoče trajno ustavljati, naj se tudi krščansko ženstvo pripravlja na izvrševanje političnih pravic, obenem pa uresničenje teh pravic kolikor mogoče zadržuje. Kadar se pa ženska volilna pravica uveljavi, se mora na vsak način določiti, da ženske ne bodo volile skupaj z moškimi, marveč v lastnih kurijah. Tako so sklenile.

Kitajska in Japonska.

Z osvojitvijo Kiavčava je bila, kakor je znano, vojska v vojaškem oziru za Japonsko končana. Kar je na to sledilo, je bil le najvišji pritisk za povzdigo gospodarskih razmer Japonske in sicer pošiljate za entento, ki so spravile na Japonsko množino zlata in ji omogočile, da ni le izplačala dolgov, narejenih za časa rusko-japonske vojne, ampak je v inozemstvu neprenehoma kupovala nazaj lastne zadolžnice in tako znatno zmanjšala svoj državni dolg. V zadnjem času se je odprl Japonski nov vir za zvišanje dohodkov in da prodaja ententi ladje. Dolgotrajna pogajanja so se vršila med Združenimi Državami in Japonsko, katerih rezultat je bil, da da Japonska 400.000 ton svojih na novo zgrajenih ladij na razpolago ententi, za katere dobi na razpolago od Združenih Držav potrebno jeklo. Neglede na to, da so se tej pogodbi v zadnjem času stavile na pot gotove ovire, bi Japonska brezdvomno prišla v gotovo odvisnost od Amerike, kajti Japonska more zgraditi letno brez tuje pošiljate jekla največ 100.000 ton ladijskega prostora, če pa dobi od drugod dovolj jekla, pa 600.000 do 800.000 ton. V takih okolištinah je bila Japonska prisiljena poskusiti z ene strani varovati svojo politično in gospodarsko neodvisnost, z druge strani pa gledati dobiti tako nujno potrebno jeklo. Zato je prišlo med Ameriko in Japonsko do pogodbe, po kateri ji priznajo Združene Države posebne pravice na Kitajskem. Kitajska je seveda proti temu takoj protestirala. Kmalu nato je Japonska zahtevala od Kitajske, naj ji prepusti izčrpavati železne rudnike v okolici Nankinga. Ako

ima te, potem je v stanu sama pokriti svoje nujne potrebe in jeklu in tako varovati svojo neodvisnost nasproti Združenim Državam, ki so po sklenjeni pogodbi prepovedale izvažati jeklo in je bilo s tem japonsko ladjedelstvo v nevarnosti da zamre. Da se Kitajska z vsemi močmi bori proti tem zahtevam Japonske je čisto razumljivo, ker bi ji bilo na ta način iztrgano iz rok važno gospodarsko sredstvo in so se temu tudi najodločnejše uprli pokrajinski zbori. Japonska je posodila bivšemu vladarju Juanšikaju velike vsote denarja, seveda pod pogojem, da sme izčrpavati na Kitajskem gotove železne, bakrene in svinčene rudnike. Seveda je sedanja kitajska vlada proglasila zasebno pogodbo za neveljavno in izjavila, da ostanejo vsi rudniki pod državno kontrolo, vendar je ravnotako gotovo, da bo morala Kitajska popustiti, ako ne pride kak protest iz inozemstva. Japonska bo pa že gledala, da prevari inozemstvo, da si bo obvarovala svojo neodvisnost in napravila dobro kupčijo brez pomoči Združenih Držav.

Preskrba s semenskim žitom za pomladansko in poletno želez 1918.

Semensko žito za prihodnjo pomladansko in poletno setev bo oddajala Kmetijska družba in žitni zavod.

Kmetijska družba oddaja v glavnem originalno seme in priznana semensko blago, in sicer iz drugih dežel. Žitni zavod pa bo oddajal deloma domače, deloma tuje semensko blago.

Vsakdo, ki želi prejeti semensko žito od Kmetijske družbe, mora imeti potrjeno svojega županstva, da seme v resnici potrebuje. Istotako se mora vsak, ki želi prejeti seme od žitnega zavoda, prigrisati pravočasno pri svojem županstvu. Seme se sme naročiti samo pri enem mestu ali pri Kmetijski družbi ali pri žitnem zavodu. Da se pravočasno dožene in po možnosti pokrije potreba po semenskem žitu, velja za dotičnike, ki želijo prejeti seme od žitnega zavoda, sledeče:

1. Če bo imel žitni zavod na razpolago jaro pšenico in jaro rž, jo bo oddajal kmetovalcem le proti zamenj za domačo pšenico in rž. Pripominja pa se, da Zavod ne prevzame nikake odgovornosti za uspeh žetve jare pšenice ali jare rži.

2. Ostalo semensko žito pa prejmejo od žitnega zavoda le tisti, ki ga sami nič nimajo. Kdor je pridelal kaj žita, ga mora v prvi vrsti porabiti za seme. Če ga mu manjka za prehrano, ima pravico pri svoji aprovizaciji zahtevati moko.

3. Kdor želi prejeti semensko žito od žitnega zavoda, se mora zgledati pri svojem županstvu, da ga županstvo vpiše v prigrisilnico. Županstvo prejme za to potrebne formularje potom okrajnega glavarstva.

4. V prigrisilnico se smejo vpisovati le dotičniki, ki semena ne bodo prejeli od kod drugod (od sosedov potom zamene, ali od Kmetijske družbe) in ki seme v resnici potrebujejo, to se pravi, tisti, ki žita niso nič sejali, ali kojim je vremenska neizgoda uničila pridelek.

Županstvo mora za vsakega prigrisilnica vpisati poleg zaželeno množino semenskega žita tudi velikost ploskev, ki jo bo obsejal.

Za pravilno vpisovanje v prigrisilnice je županstvo odgovorno.

5. Županstvo mora poslati prigrisilnice najpozneje do 7. januarja 1918 c. kr. okr. glavarstvu v pregled. Na poznejše prigrisilnice se ne bo oziralo.

6. Žitni zavod bo oddajal prigrisilnicem semensko žito, kakor do sedaj, potom svojih žitnih komisijonarjev.

Ljubljana, 15. decembra 1917.

Zavod za promet z žitom
ob času vojne
podružnica v Ljubljani.

Josip Ribičič: Razvaline. Trst 1917. Na korist goriških beguncev založil Zdravko Katnik. Cena 2 K. Dobiva se v vseh slovenskih knjigarnah. Priporočamo 69 strani obsegajočo knjižico, v kateri je nanizana polna pretresljivega pripovedovanja iz sedanje strašne vojne in begunskega trpljenja.

F. BATZEL (prej v Gorici) Ljubljana, Stari trg št. 20
Moška in ženska dvokolesa še s staro pnevmatiko, sivalni in pisalni stroji, gramofoni, električne žepne svetilke. - Najboljše baterije. Posebno nizke cene za preprodajalce. 1775
Mehanična delavnica na Starem trgu 11

ZENITNA PONUDBA.

26letni računski podčastnik z večjo vsoto denarja, po poklicu trgovec, se želi seznaniti z gospodično ali mlado vdovo, katere ima večjo vsoto denarja ali pa že obstoječo trgovino s posestvom, in sicer resne žentive v začetku leta 1918. — Ponudbe s sliko in natančnim naslovom se prosijo do 1. januarja pod naslovom: Leopold Fiedler, k. u. k. Art. Zeug-Depot, Spratzern bei St. Pölten, Nieder-Oesterreich. 3203

PREKLIC.
Podpisana sem Fr. Lambersku iz Podgorja hiš. št. 81 očitala, da mi je v noči od 11. na 12. novembra v družbi drugih zlikovcev vzel leseno klop iz pred moje hiše ter jo neznano kam odnesel.
Ker pa se je izkazalo, da je imenovan pri celi stvari povsem nedolžen, preključujem te moje žaljive besede, katere sem v razburjenosti in vsled napadnih obvestil izgovorila, ter se mu zahvaljujem, ker je od tožbe odstopil.
V Podgorji, dne 2. grudna 1917.
Marjeta Plevel,
posest. in gostil. v Podgorji št. 86.

Prodasta se:
1 stroj za žaganje in sekanje drv in
1 stroj samo za žaganje drv z bencin
skim motorjem.
Cena K 15.000, oziroma K 7500.
Vprašanja na »Poštni predal 47«, Ljubljana. 3292

Kupim večje posestvo
z dobrimi travniki in gozdovi na južnem Štajerskem (najraje v Savinski dolini) in prosim ponudbe s podrobnim opisom. — Naslov pove »Uprava Slovence« pod št. 2922.

Vinski kamen,
suhe gobe, kumno, med, vosek, sveže in suho sadje, smrekove storže, sploh vse deželne in gozdne pridelke, kakor tudi vinske sode in vse vrste praznih vreč kupi vsakomnožino po najvišjih cenah **veletrgovina Anton Kolenc, Celje.** 1854 (1)

Srbečico, lišaje
odstrani prav naglo dr. Flesch-a izvir. »rujavu mazilo«. Popolnoma brez duha, ne maže. Poskusni lonček K 230 veliki K 4— porcija za rodbino K 11—. Zaloge za Ljubljano in okolico: **Lekarna pri zlatem jelenu, Ljubljana, Marijin trg. 1520**

Paramente
cerkveno orodje, celotne cerkvene oprave itd.
dobavlja najcenejše
JOSIP VEND, specialna trgovina, Gabl ob Orlicih, Češko.

8 vinarjev
(za 1 dopisnico) Vas stane moj glavni cenik, ki se Vam dološlje na zahtevo brezplačno.
Prva tovarna ur JAN KONRAD, c. in kr. dvor. založnik Brůx št. 1552 (Češko.)
Nikel ali jeklene ure na sidro K 1—, 7—, 8—, Vojno-spominske nikeln ali jeklene ure K 11—, K 2—, armadne radij. ure iz niklja ali jekla K 12—, Masivne srebrne klockopi remont. ure na sidrom K 18—, K 20—. Budilke, stenske in ure na stojalo v veliki izbiri po nizkih cenah. Sletno pismono jamstvo. Posilja po povzetju. Zamena dovoljena ali denar nazaj.

Štambilije
vseh vrst za urade, društva, trgovce itd.
Anton Černe
graver in izdelovatelj kavčuk - štambilijev
Ljubljana, Dvorni trg št. 1.

MATTONIS
JEDINSTVEN U SVOJŠ ANALITIČNOJ KAKVOČI
NAJBOLJE ODPAVNA NAJŠIRŠE POROČNO PICE
GISSHÜBLER
ČISTI PRIRODNI ALKALIČNI
KISELI IZVOR
Zaloge v Ljubljani:
A. Šarabon in Julius Elbert.

Slav. občinstvu in gosp. trgovcem priporočam
slamnate čevlje (šolne)
in slamnate podplate za v čevlje
katere sem začel izdelovati, tako da ustrezem lahko vsaki zahtevi. Ker je druga obutev tako draga, bode ta za osebe, ki imajo opravilo v sobah, prav dobro došla. Naj vsak poskusi!
FRANC CERAR, tovarna slamnolov v Stobu, pošta Domžale pri Ljubljani. 1822

Zamaške
nove in stare **kupi** vsako množino
trrdka **JELAČIN & Ko.** Ljubljana
ljubljska industrija probkovich zamaškov.

Cunje,
suknene odrezke stare in nove, kakor vse vrste bombažastih in volnenih cunj, žakljevine, odeje, vrvi itd. v vsaki množini in po najvišji ceni
kupi: **E. Kotzbek, Kranj.**

Polhove kože
kupi po najvišjih cenah
D. Kölner
veletrgovina s kožami in kožuho. vino.
lipsko, Brühl 47.
Pošiljatve v zavojih po 5 kg se prosijo po pošti, za kar se takoj odpošlje odpadli znešek.

Trde plohe
kakor tudi lipó, jelšo itd., od 4 cm debelosti naprej (dolžina vsaka zadostuje) kupi v vsaki množini **Fr. Škofar, mizar, Rimska ceta št. 18, Ljubljana.** Ravno tam se sprejme več
mizarjev.

Kole za vinograde in preklje za fižol
oddá v večji množini graščina v Mokronogu. Vpraša se pri g. **Josip Hofmann-u** v graščini Mokronog ali pri gosp. dr. **Oton Vallentschag-u, odvetniku v Ljubljani.**

Jabolka
suho sadje vseh vrst, 3197
suhe gobe,
sode od vina, sadjevca in žganja,
steklenice in
zamaške
kupi vsako množino in prosi ponudbe
A. OSET, pošta GUŠTANJ, KOROŠKO.

Nadomestilno
toaletno milo
parfumirano
v elegantnih kartonih,
fino opremljeno
ducent K 14.40.
Trgovci večji popust!
Dobiva se pri trrdki
Milan Hočevár
Ljubljana,
Sv. Petra cesta 28

Sprejme se takoj
strojarski pomočnik
proti popolni oskrbi. Plača po dogovoru.
FRANC BABNIK, ZGOR. KAŠELJ št. 35
3281 p. Devica Marija v Polju.

Kdor namerava
prodati še kaj
kostanjevega lesa
3263 naj ga takoj ponudi trrdki
J. POGAČNIK
LJUBLJANA, Marije Terezije cesta 13.

Semenska trgovina
AL. KORSIKA v Ljubljani
Bleiweisova cesta ali Vrtača 3.
kupi vse doma pridelana SEMENA, vsako množino, plačuje pa po najvišjih cenah, kakor: KORENJE, REPO, SOLATO, BUČE, KUMARE, KONOPLJO itd.
PRODAJA tudi mnogovrstna, večinoma doma pridelana semena.
Nov cenik izide v mesecu januarju 1918; dobil se bode brezplačno.

Izgubljena je
vsaka beseda, če tarnate, da ne veste, kaj bi darovali svojem za božične praznike. Oglejte si v moji zlatarski delavnici razne nakite, krasne briljantne prstane, uhane, broške, verižice, ure v vseh dragih kovinah najboljših znamk, nadalje priložnostni nakup vsakovrstnih draguljev, med drugimi
18 karat. antik. brožka, posejana z briljanti, fino beneško delo iz 14. stoletja
Naročila na nova dela se izvrše točno in nadvse solidno. 3285
ALOJZIJ FUCHS, zlatar,
LJUBLJANA, SELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 6.

Vojno-posojilno zavarovanje
Opozarjamo slavno občinstvo še sedaj na
vojno-posojilno zavarovanje
Nižje-avstrijske deželne zavarovalnice
Kranjska deželna podružnica
Ljubljana, Marije Terezije cesta 12.

I. Wanek
krznar 2961
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 19
kupi vseh vrst
kože divjačine,
lišc, kun itd. po najvišjih dnevnih cenah.

BOŽIČ, krasni praznik požrtvovalne ljubezni je tu! Težki čas, ki postavlja vsako posamezno življenje v službo za celokupnost, naj dá tudi naši ljubezni in darežljivosti pravo smer.
Naše veselje in naša žalost je tesno spojena z usodo domovine. Srečo in bodočnost naših otrok pa zagotovi sijajni uspeh

VII. vojnega posojila
Le-to naj premisli vsakdo pri izbiranju
božičnih daril
Na božični dan izpolnimo svojo dolžnost napram domovini, poskrbimo za svoje drage
z zavarovanjem na vojno posojilo.
Da zagotovite svojim otrokom brez vsakega daljnega plačevanja stroške za učenje ali oskrbo, plačate enkrat za vselej za vsakih K 100— nominala VII. vojnega posojila

za zavarovanje na 10 let	K 59-13
» » » 12 »	» 53-73
» » » 15 »	» 46-34
» » » 16 »	» 43-76
» » » 18 »	» 39-71
» » » 20 »	» 35-67

To je pač najboljšo in najumestnejše darilo, ki ga more zamisliti požrtvovalnost in skrb za bodočnost.
Časi so resni in veliki! Dnevi odločitve se bližajo. Skozi oblake težke sedanosti se blišči toli zaželeni mir! Naj prinese božični dnevi vsem srečo in blagostanje, naj užgo v srcih otrok, za katerih bodočnost in svobodo se bojujemo, ljubezen do domovine za vse čase!
C. KR. AVSTRIJSKI VOJAŠKI ZAKLAD ZA VDOVE
:: :: IN SIROTE, ZAVAROVALNI ODDELEK. :: ::
Zavarovanja se sklepajo na temelju pogodbe pri c. kr. priv. življenski zavarovalnici **AVSTRIJSKI FENIKS** na Dunaju.
Pojasnila dajejo in predloge sprejemajo: deželna poslovalnica c. kr. avstr. vojaškega zaklada za vdove in sirote, zavarovalni oddelek, Ljubljana, Frančevo nabrežje 1, vse okrajne poslovalnice in njihpooblaščenici.
Na pismeno zahtevo Vas obišče pooblaščen zastopnik našega zavoda.

ILIRSKA BANKA V LJUBLJANI

SELENBURGOVA ULICA ST. 1

IZVRŠUJE VSE BANČNE TRANSAKCIJE NAJKULANTNEJE

FINANCIRA VOJAŠKE DOBAVE IN APROVIZACIJSKE KUPČIJE.

DAJE PREDUJME NA BLAGO. :: ESKOMPTIRA MENICE, FAKTURE IN TERJATVE.

POSPEŠUJE TRGOVINO, INDUSTRIJO TER UVOZ IN IZVOZ

VLOGE NA KNJIŽICE OBREŠTUJE PO 4% :: VLOGE NA TEKOČI RAČUN PO DOGOVORU.

Dobro izurjena prodajalka

špecijske stroke, želi premeniti službo.
Ponudbe naj se blagovolijo poslati na
upravnništvo »Slovenca« pod »Dobra moč,
štev. 46«, 3305

Ria-Balsam. Cena lončka z
jamstvenim pis-
mom K 2-75, 3 lončki K 5-50, 6 lončkov K 8-50.
Stotine zahvalnic in priznalic. — KEMENY,
Kaschau (Kassa) I., poštni predal 12/540, Ogrsko.

Konjak

iz vin lastnega pridelka destilirani, pri slabostih
vsled starosti in težkočah v želodcu že več sto-
letij sloveč kot krepičilo za ohranitev življenja.
Razpošilja 12 let starega 4 poliliterske stekle-
nice franco po pošti za 60 kron, mladega
triletnega, čudovito učinkujočega kot bol lajša-
joče vrbalno sredstvo pri trganju v udih, Francovo
žganje, 4 poliliterske steklenice za 48 kron.
Vino od 56 litrov naprej. Beli rizling in rdeči
burgundec po K 4-60 liter.

Benedikt Hertl,
graščak, grad Goliče, Konjice, Stajer.

ŠKATLJE

pošiljatve vseh velikostih priporočila kartonaž. tovarna
I. Bonač sin, Ljubljana.

za razpošiljanje
jajc in sadja!Škatlje za poštne
in vojnopoštne

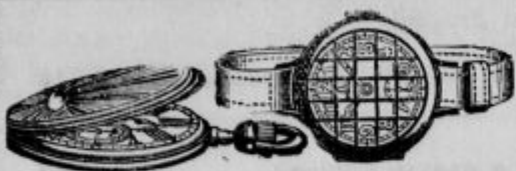
Semenska trgovina

Al. Korsika v Ljubljani, Bleiweisova cesta ali Vrtača 3.

Naznanjam, da mi je ravno došla s Holandskega velika množina cvetličnih
čebulic, kakor: hijacinte, I. vrste z imeni, II. vrste brez imen, pač pa po bar-
vah razdeljene, ravno tako tudi tulipe več vrst, kakor tudi mnogovrstnih drugih
čebulic. — Cene so zmerne.

Spoštovanjem

Al. Korsika.

Zepna ura

jeklena ali ponikljana

I. vrsta . . . K 14-

II. vrsta . . . K 20-

srebro, imit. . . K 30-

z dvojn. plaščem . . . K 40-

z varnost. steklom K 2-

radij K 10- več.

Precizijske ure

K 50-, K 60- in K 80-.

Ura z zapestnico

z varnostnim steklom

velika oblika . . . K 20-

II. vrsta . . . K 24-

mala oblika . . . K 30-

II. vrsta . . . K 40-

z varnost. steklom K 2-

radij K 10- več.

Precizijske ure z zapestnico

K 50-, K 60- in K 80-.

Pošilja se z Dunaja proti vpslatvi zneska

poleg K 1-50 za poštino tudi na bojišče.

MAX BÖHNEL

Dunaj, IV. Margarethenstrasse 27/32.

Tovarniški cenik proti vpslatvi K 1-

Dinamo žepna svetilka K 24- in 30-.

Čevljarske pomočnike

sprejme v delo vojna čevljarna v Ljubljani. Plača pa dogovoru in sedanjim
razmeram primerna. Ponudbe naj se pošljejo na Zavod za pospeševanje obrti v
Ljubljani, Dunajska cesta št. 22, kjer naj se čevljarji, ki žele stopiti v službo, v svrhu
dogovora osebno zglašijo od 9. ure dopoldne do 2. ure popoldne. 3244

Ustanovljeno 1842. — Telefon št. 154.

BRATA EBERL

Prodaja oljnatih barv, lakov, firneža,
čopičev, barv za umetne in sobne sli-
karje, barv za zidovje, sploh vseh v
najino stroko spadajočih predmetov v
priznani najboljši kakovosti, pri točni in
vestni postrežbi. 1914

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 6.

Nasproti hotela »Union«

Cene kolikor mogoče zmerne.

Ustanovljeno l. 1893.

Ustanovljeno l. 1893.

UZAJEMNO PODPORNNO DRUŠTVO

v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti
poroštvu, zastavi življenjskih polic,
posestev, vrednostnih papirjev ali
zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7¹/₂, 15 ali 22¹/₂ letih v od-
sekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani,
Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne
vloge in jih obreštuje po 4¹/₄%

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915
519.848-40 kron. Deležnikov je bilo koncem leta 1915
1924 s 15.615 deleži, ki predstavljajo jamstvene
glavnice za 6.089.850 kron.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6, za frančiškansko cerkvijo,
sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obreštuje po

4¹/₄%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike,
tako, da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krone 25 vinarjev na leto.

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema
tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadružnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje, na osebni
kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo najbolje.

Rezervni zakladi znašajo
okroglo en milijon kron.
Stanje hranilnih vlog je bilo
koncem leta 1916 okroglo
26 milijonov kron.